

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Daniel Holý

**Analýza úspěšnosti řešení korupčních kauz
z období opoziční smlouvy**

Bakalářská práce

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Analýza úspěšnosti řešení korupčních kauz z období opoziční smlouvy* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

Datum, místo

Podpis

Obsah

Úvod.....	4
1. Korupce a její právní vymezení.....	7
2. Opoziční smlouva 1998-2002	10
2.1. Co předcházelo vzniku opoziční smlouvy.....	10
2.2. Okolnosti vzniku opoziční smlouvy.....	14
2.3. Charakteristika opoziční smlouvy.....	17
2.4. Kontroverzní články opoziční smlouvy.....	20
3. Korupční kauzy z období opoziční smlouvy a jejich analýza	22
3.1. Akce čisté ruce	22
3.2. Třínecké železářny.....	26
3.3. Mostecká uhelná	30
3.4. Aféra Olovo.....	34
4. Analýza úspěšnosti řešení korupčních kauz.....	39
Tabulka 1: Přehled hlavních proměnných korupčních kauz	41
Závěr.....	42
Seznam použité literatury.....	44
Použité právní předpisy	45
Publicistické zdroje.....	46
Použité prameny	48

Úvod

Tématem bakalářské práce je analýza jednotlivých korupčních kauz, které byly odhalené a medializované v období kontroverzní opoziční smlouvy v letech 1998–2002, kterou spolu podepsaly dvě politické strany, které získaly nejvyšší počet hlasů ve volbách do Poslanecké sněmovny ČR v roce 1998, Občanská demokratická strana a Česká strana sociálně demokratická. Tato smlouva je vnímána jako významný milník naší politické historie a stále vzbuzuje mnoho otázek. Některé aktéry korupčních kauz dodnes vidáme ve vysoké politice.

Hlavním cílem této práce je s odstupem času zhodnotit, zda byly jednotlivé kauzy postihnuty dostatečnými sankcemi, případně v jaké fázi bylo ukončeno jejich vyšetřování. Analýza by měla posloužit k utvoření uceleného obrazu vypořádání se české justice s divokým obdobím opoziční smlouvy v otázce těchto korupčních kauz, případně k nalezení důvodu, proč bylo při řešení těchto kauz uděleno pomálu sankcí, či proč byly některé soudní procesy zastaveny.

Tato práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola je věnována korupci, tedy protiprávnímu jednání, jež spojuje všechny kauzy, o kterých pojednává tato bakalářská práce. Klíčovou publikací pro sepsání této kapitoly se stala *Korupce na český způsob* od autora Pavola Friče, která nabízí mnoho různých úhlů pohledu jak na korupci samotnou, tak na její definování. Výhodou této publikace je její přehlednost. Za nevýhodu publikace je potřeba zdůraznit především její relativní zastaralost. Na druhou stranu, rok vydání této publikace je taktéž rokem, kdy se období opoziční smlouvy nacházelo téměř ve své polovině, tudíž nabízí soudobý pohled autora na problematiku korupce. V kapitole je dále uvedeno několik oficiálních definic, které byly vytvořeny mezinárodními organizacemi a jsou následně vzájemně srovnány, s cílem nalézt společné jmenovatele.

Druhá kapitola se zabývá samotnou opoziční smlouvou. Co předcházelo jejímu vyjednání, za jakých okolností vznikla, co je pro ni charakteristické a které její části byly předem předurčeny, aby se staly nástrojem korupce. Opěrnými literárními zdroji se staly knihy *Vládneme nerušit* Erika Taberyho a *Deformace demokracie* Lubomíra Kopečka. *Vládneme nerušit* poskytuje pohled investigativního novináře, aktivního v té době, který mapuje průběh vzniku opoziční smlouvy i její samotnou existenci v politickém prostředí České republiky. Díky tomu, že se Tabery věnuje jak příčinám vzniku opoziční smlouvy, tak i opravdu velkému množství kauz, je umožněno čtenáři vytvořit si ucelený a komplexní obraz tohoto období. Čtivost publikace je však na úkor její vědeckosti. *Deformace demokracie* je pro změnu pohledem politologa, který se dopouští analýzy klíčových událostí, ke kterým v období opoziční smlouvy došlo. Jeho pohled je však mnohem neutrálnější než pohled Taberyho. Přestože se snaží obě publikace působit nestranně, je z nich jasně cítit názorová vymezenost jejich autorů. Oba autoři se veřejně i ve zmíněných publikacích

domnívají, že období opoziční smlouvy navždy změnilo českou politiku k horšímu, především jejím odcizením obyčejným občanům. Navzdory tomu však ale nedochází k zaujatému rozboru tohoto období. Obě publikace se opírají o fakta a přítomná kritika je konstruktivní a neosobní. Dále jsou některé informace čerpány z publikace Stanislava Balíka *Občanská demokratická strana a česká politika: ODS v českém politickém systému v letech 1991–2006*, která mapuje vývoj Občanské demokratické strany. Kniha je psána chronologicky a je rozčleněna do přehledných kapitol, takže se v ní velmi snadno orientuje. Nevýhodou však je přílišná povrchnost a nepřilíš velká snaha zabývat se popisovanými obdobími více do hloubky. Pro ozvláštění kapitoly subjektivním zúčastněným pohledem bylo vybráno pár myšlenek z knihy Miloše Zemana *Jak jsem se mýlil v politice*. Práce s touto publikací má vést především k prezentaci některých jeho postojů v období vzniku opoziční smlouvy a dále v kapitole 3.1. také k jeho vyjádření k Akci čisté ruce, pod kterou byl politicky podepsaný. Miloš Zeman se v této publikaci vyjadřuje velmi autenticky a v podstatě zpětně doplňuje své komentáře k situacím, ke kterým žádné takto autentické soudobé reakce nevznikly. Výzkumné otázky této kapitoly jsou: Jaké okolnosti vedly ke vzniku opoziční smlouvy? V čem spočívá problematičnost opoziční smlouvy?

Třetí kapitola je již věnována autorem vybraným korupčním kauzám a jejich analýze. Konkrétně jde o tyto kauzy: Akce čisté ruce, Třinecké železárny, Mostecká uhelná a Aféra Olovo. V rámci každé kauzy dojde k popisu okolností jejich vzniku, průběhu a výsledku vyšetřování. Deskriptivní popis bude dále analyzován hledáním společných a odlišných znaků jednotlivých kauz a také srovnáním výsledků jejich vyšetřování. Hlavní výzkumnou otázkou celé práce je: Proč skončily zásadní kauzy opoziční smlouvy bez potrestání viníků?

Co se týče zdrojů pro vypracování jednotlivých kauz, tak se nejvíce vymyká podkapitola věnující se Aféře Olovo. Ta je opřena především o publikaci dvou investigativních novinářů z Mladé Fronty DNES Sabiny Slonkové a Jiřího Kubíka. Poté, co se tito novináři dozvěděli o Aféře Olovo od svého informátora, snažili se kauzu ve veřejném zájmu medializovat. Medializace této kauzy, pokud by se ukázalo, že stojí na pravdivém základu, by nejvíce uškodila především tehdejšímu premiérovi Miloši Zemanovi. Ten, v přesvědčení, že se jedná o účelný mediální útok, podal trestní oznámení na oba novináře a vtáhl je tak přímo do této kauzy. Na základě toho by se mohlo zdát, že zmiňovaná publikace ztrácí na objektivitě, ale vzhledem k výsledkům vyšetřování, které novináře očistily, není na místě této publikaci ubírat na váze, jen kvůli neopodstatněnému trestnímu oznámení jednoho z podezřelých. Nejen třetí, ale i druhou kapitolu prolínají dobové a retrospektivní publicistické články, především z Mladé Fronty DNES a ze zpravodajství České Televize. V menším počtu jsou zastoupeny i další zdroje, jako jsou třeba Lidové Noviny nebo Český rozhlas. Všechny tyto publicistické zdroje jsou zdroji elektronickými. Pro tuto práci jsou

klíčové, protože komentují celý průběh kauz od jejich vzniku do mediálního prostoru, přes vyšetřování až po pomyslný výsledek. Velkým pozitivem těchto článků je především zachycení autentických vyjádření aktérů a postupu vyšetřování státních orgánů po jednotlivých krocích.

Tato práce je pojímána jako exploratorní případová studie, mající v sobě prvky srovnání. Každá kauza bude na konci podkapitoly, jí věnované, postavena před několik předem vybraných proměnných. Tyto proměnné budou v kapitole čtvrté vepsány do tabulky (viz. tabulka 1) a jejich vzájemné vztahy budou v této kapitole analyticky rozebrány. Za závisle proměnnou bude, zdali byl za účast v kauze někdo potrestán či nikoli. Nezávisle proměnné budou zastoupeny takto: Přímé angažmá vládních představitelů, mechanismus podvodu, mezera v zákoně, škoda.

1. Korupce a její právní vymezení

Definovat či popsat korupci je nelehký úkol, který nemá jedno správné řešení. Ze všech znaků, které korupci vymezují, je totiž tím nejtypičtějším znakem univerzalita, jak do osobní roviny, kdy se dá v podstatě říci, že každý člověk má svou cenu a je tedy potenciálně úplatný, přes rovinu místní, kdy můžeme korupční jednání nalézt v každé zemi, v každém typu státního zřízení, ve všech sférách státní správy, až po rovinu časovou, protože protikorupční opatření obsahoval již Chamurappiho zákoník. Vzhledem k univerzalitě korupce, kdy toto amorální jednání existuje v tisících podobách na všech místech planety a ve všech dobách lidské historie, je na ni tolik pohledů, kolik je lidských bytostí. Postoje ke korupci se v různých skupinách obyvatelstva liší, ať už v rámci kultur, právních řádů států nebo životních situací. To, co jedni vnímají jako korupční jednání, připadá druhým jako jednání normální, ba někdy až předpokládané, kdy se například v některých rozvojových zemích od státních úředníků dokonce očekává, že budou od zahraničních firem za součinnost vyžadovat úplatky. Různé vnímání korupce je první složitostí, která se na cestě za definováním, odhalením a následným potrestáním nachází. V případě překonání tohoto úskalí ovšem přichází další dva zásadní problémy, a to častá absence důkazních materiálů a hlavně fakt, že samotný korupční čin se většinou odehrává za zavřenými dveřmi a když už se o něm dozví někdo třetí, je postaven před velmi těžké rozhodnutí, kdy na jedné straně stojí morální ideály a spravedlivý trest pro pachatele a na straně druhé riziko, že bude za ohlášení tohoto jednání posléze nějakým způsobem potrestán, protože kupříkladu do budoucna znemožní ostatním, pokračovat v zaběhnutých pořádcích.¹ Korupce je velmi specifickým trestným činem i z toho důvodu, že „ani jedna ze zúčastněných stran nemá zájem na tom, aby se přiznala“.²

Kvůli nemožnosti vytvořit jednu oficiální definici korupce, je každý, kdo chce s korupcí nějakým způsobem pracovat, nucen vytvořit si definici vlastní, případně odkázat na definici již vytvořenou. Zkoumání společných znaků jednotlivých definic může vést k většímu pochopení a konkrétnějšímu definování korupčního jednání. Podle mezinárodní neziskové nevládní organizace bojující proti korupci Transparency International lze korupci definovat jako: „Zneužití svěřených pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního (soukromého) prospěchu.“³ Občanskoprávní úmluva o korupci, která v České republice vstoupila v platnost dne 1. ledna 2004 definuje korupci jako „přímé či nepřímé vyžádání, nabídnutí, předání nebo přijetí úplatku či jakékoli jiné nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně, které narušují řádné plnění jakékoli povinnosti nebo jednání vyžadovaného od příjemce úplatku, nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně.“⁴ Úmluva

---

¹ FRÍČ, Pavol. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999. s. 9–11.

² ZEMAN, Miloš. Jak jsem se mýlil v politice. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. s. 186.

³ Co je to korupce [online]. Dostupné na <<https://www.transparency.cz/korupce/>>.

⁴ aktuální znění: předpis č. 3/2004 Sb. m. s., občanskoprávní úmluva o korupci, ve znění pozdějších předpisů

OSN proti korupci, ke které se Česká republika připojila na konci roku 2013, za trestné činy korupce pokládá: „slib, nabídka nebo poskytnutí neoprávněné výhody veřejnému činiteli, ať již přímo, nebo zprostředkovaně, pro činitele samotného nebo pro jinou osobu či subjekt proto, aby tento činitel jednal nebo se zdržel jednání při výkonu svých úředních povinností.“ Totéž pak pro vyžadování takového jednání.⁵

Tyto definice se shodují v následujících skutečnostech. Podstatou je zvýhodnění alespoň jedné ze stran, ke kterému by nemohlo dojít, pokud by druhá strana nedisponovala nějakou speciální pravomocí, jež by pro svůj vlastní prospěch překročila nebo zneužila. Z toho také vyplývá, že ke korupčnímu jednání jsou potřeba minimálně dva účastníci.

Vymezení korupční trestné činnosti v našem trestním zákoníku nalezneme především v přijetí úplatku; podplacení; nepřímém úplatkářství; sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě zneužívání pravomoci veřejného činitele; pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži; pletichy při veřejné dražbě; zneužití pravomoci úřední osoby; maření úkolu úřední osoby z nedbalosti; porušení povinnosti při správě cizího majetku a dotačním podvodu.⁶

K pochopení původu korupce v období, kterému se věnuje tato práce, se stačí ohlédnout pár let zpět do období devadesátých let minulého století. Během změny režimu a přechodu na tržní ekonomiku ve spoustě případů nastávala v naší republice situace, kdy staré pořádky z komunistické minulosti již neplatily, ale nové stále nebyly vytvořeny. A přesně takové prostředí je pro korupci ideální. Velkou předností korupce je totiž rychlá adaptace. Jelikož korupční pořádky neprocházejí, na rozdíl od těch zákonných, zdlouhavým schvalovacím procesem, adaptují se na vzniklou situaci s velkým předstihem. Když se pak takto vzniklé pořádky vžijí do podvědomí lidí dříve než oficiální zákonné normy, je jejich následní odstraňování velmi složité. Během privatizace se tímto způsobem korupci dařilo zejména v oblasti zneužívání informací.⁷ Korupci se dařilo i na úrovni veřejných činitelů. Dostí tomu pomáhala morálka samotných občanů. Ti tolik nedbali na pečlivé dodržování pravidel a sledování jejich dodržování.⁸ Do sametové revoluce přeci jen platilo obecně známé heslo: „Kdo neokrádá stát, okrádá rodinu.“ Očekávat nárazovou přeměnu společenského klimatu by bylo přehnaně optimistické.

Hrát čistou politickou hru, zatímco je evidentní, že jí soupeř nehraje, je velmi těžké. Pokud je financování politických stran nehlídáno ze strany státu, případně je hlídáno velmi chabě, vzrůstá tendence tohoto nastavení využít a „zkrátit si cestu“. Vznikne ale obrovský problém, kdy si ostatní

---

⁵ aktuální znění: předpis č. 105/2013 Sb. m. s., úmluva OSN proti korupci, ve znění pozdějších předpisů

⁶ aktuální znění: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷ FRIC: Korupce na český způsob, s. 25, 27.

⁸ Tamtéž, s. 73.

strany, do té doby férové, odůvodní podobné jednání, aby udržely krok. Lavinový efekt „dělají to všichni, udělám to taky“, je jedním z hnacích motorů prorůstání korupce do všech vrstev společnosti.⁹ Ti, na které jde nejvíc vidět se nejdříve strhnou navzájem a ti, kteří své reprezentanty sledují při takovém jednání, jsou hned další na řadě.

---

⁹ Tamtéž, s. 146.

2. Opoziční smlouva 1998–2002

Tato kapitola je věnována „Smlouvě o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice, uzavřené mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Občanskou demokratickou stranou“, nebo jinak řečeno vžitějším názvem „opoziční smlouvě“. Jedná se o hlavní smluvní rámec, dle kterého fungovaly ODS a ČSSD v době menšinové vlády Miloše Zemana v letech 1998–2002. Tato kapitola se bude zabývat následujícími výzkumnými otázkami: Jaké okolnosti vedly ke vzniku opoziční smlouvy? V čem spočívá problematičnost opoziční smlouvy?

2.1. Co předcházelo vzniku opoziční smlouvy

Období tzv. opoziční smlouvy, které panovalo v České republice v rozmezí let 1998–2002 by se dalo označit za jednu z nejzajímavějších politických situací, ke které v historii naší země za dobu její existence došlo. Rozhodně šlo o situaci doposud nevídanou. Některé kauzy se dodnes odráží ve společenském a politickém dění v České republice. Opoziční smlouva spočívala v uzavření spolupráce dvou největších politických stran opačných politických směrů. Michal Klíma ve své tezi tento pakt nazývá skrytou tichou velkou koalici.¹⁰ Princip spočíval v toleranci počínání vládnoucí strany stranou opoziční, kdy se mimo jiné opoziční strana zavázala k nevyvolání hlasování o nedůvěře vládě po celou dobu fungování kabinetu a na oplátku za to byla stranou vládnoucí odměněna například významnými posty v kontrolních i ústavních orgánech. Obě strany se navíc zavázaly, že podají návrh na změnu Ústavy a souvisejících zákonů, který by měnil postup při rozdělování mandátů ve prospěch stran s vyšším počtem volebních hlasů.¹¹

Abychom pochopili, jak se mohly společně chopit moci dvě soupeřící strany z opačných pólů politického spektra a uzavřít spolu spojeneckou smlouvu, musíme nejprve věnovat pozornost politické situaci v České republice v letech předcházejících, tedy mezi lety 1989–1998. Hlavním politickým subjektem, který měl v roce 1989 největší podíl na úspěchu Sametové revoluce, změně režimu a nastavení spravedlivých pravidel politické soutěže bylo hnutí Občanské Fórum. To ve volbách do České národní rady v roce 1990 v čele s Petrem Pithartem získalo takřka polovinu volebních hlasů (49,50 %).¹² Po Sametové revoluci, a s tak obrovskou podporou občanů, bylo nasnadě, aby Občanské Fórum pokračovalo ve své politické činnosti, ač bylo původně založeno pouze pro účely dialogu občanů s Komunistickou stranou Československa. Hlavním cílem Občanského Fóra v rámci hnutí se tedy po revoluci stala transformace od hnutí ke straně. V té

---

¹⁰ KOPEČEK, Lubomír. Deformace demokracie? Opoziční smlouva a česká politika v letech 1998–2002. Brno: Barrister & Principal, 2015. s. 11.

¹¹ Smlouva o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice uzavřené mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Občanskou demokratickou stranou [online]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/milos-zeman/Opozicni-smlouva.pdf>>.

¹² Výsledky voleb do České národní rady konané ve dnech 8.-9.6.1990 [online]. Dostupné na <<https://www.volby.cz/pls/cnr/1990/u4>>.

době hnutí tvořily dva odlišné politické proudy. Jedním byli následovníci myšlenek Václava Havla, jejichž cílem bylo od počátku vrátit moc do rukou občanů a držet se co nejdále od stranického stylu, který by připomínal dosavadní vládu KSČ a druhý proud měl v čele ekonoma Václava Klause, který objížděl zástupce okresů a sliboval jim za podporu jeho předsednické kandidatury pevnou stranu, která je bude podporovat nazpět.¹³ Urputnost Václava Klause naprosto převálcovala druhý „disidentský“ proud Václava Havla. Dne 13. října 1990 na sněmu hnutí získal Václav Klaus ve volbě nového předsedy téměř dvě třetiny hlasů a vzápětí po tomto vítězství započal likvidaci hnutí a transformoval Občanské Fórum, včetně aparátu a majetku, do svojí vlastní Občanské demokratické strany.¹⁴

Václav Klaus stál i v čele další transformace, a to transformace ekonomické, která v České republice započala v roce 1990. Byl jednou z nejvýraznějších tváří obnovy tržního hospodářství a spokojenost občanů s ekonomickou transformací se zrcadlila v politických preferencích nejdříve Občanského Fóra a od dubna roku 1991 v preferencích jeho nově vzniklé strany ODS. Rok 1992 se nesl pro ODS v duchu vítězství ve volbách do České národní rady, kdy v koalici s Křesťanskodemokratickou stranou, získaly 34 % hlasů.¹⁵ Toto období bylo vrcholem úspěchů Václava Klause. Chválila ho i zahraniční média, která ho nazývala vůdcem transformace k tržnímu hospodářství.¹⁶ Václav Klaus se však unáhlil a hovořil o úspěších transformace předčasně, zhruba v její polovině. Lidé uvěřili tomu, že už se ohledně ekonomické situace není čeho bát, postupně přestávali šetřit, a naopak si začali peníze užívat.¹⁷ Tato změna veřejného mínění měla neblahý vliv na transformaci samotnou, což se nakonec odrazilo ve volebních preferencích ODS. ODS byla ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 1996 se svými 29,62 % dotazena Českou stranou sociálně demokratickou na rozdíl pouhých 3,18 %.¹⁸ Za tak nečekaným úspěchem ČSSD stál, kromě zvolení charismatického rétora a nekompromisního politika Miloše Zemana předsedou strany, právě zhoršující se průběh ekonomické transformace připisovaný ODS. Předseda ČSSD Miloš Zeman ke své politické kampani navíc přistoupil velmi neotřelým způsobem, když ve speciálně upraveném linkovém autobuse, který dostal příznačně jméno „Zemák“, během tří měsíců ujel přes 16 tisíc

---

¹³ MRÁZEK, Josef. Konec nadějí a začátek osudného úpadku státu přinesla v říjnu 1990 zrada, kterou bylo zahubeno Občanské fórum [online]. Britské listy.cz, 17. dubna 2014. Dostupné na <<https://www.blisty.cz/art/72915-konec-nadeji-a-zacatek-osudneho-upadku-statu-prinesla-v-rijnu-1990-zrada-ktou-bylo-zahubeno-obcanske-forum.html>>.

¹⁴ BALÍK, Stanislav. Občanská demokratická strana a česká politika: ODS v českém politickém systému v letech 1991-2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2006. s. 8.

¹⁵ Výsledky voleb do České národní rady konané ve dnech 5.-6.6.1992 [online]. Dostupné na <<https://www.volby.cz/pls/cnr1992/u4>>.

¹⁶ TABERY, Erik. Vládeme, neruší: opoziční smlouva a její dědictví. Praha: Paseka, 2006. s. 11.

¹⁷ Tamtéž, s. 14.

¹⁸ Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31.5.-1.6.1996 [online]. Dostupné na <<https://www.volby.cz/pls/ps1996/u4>>.

kilometrů, navštívil 538 měst a zúčastnil se 817 mítinků.¹⁹ Tímto krokem přiblížil politiku občanům a získal si jejich důvěru, což se ukázalo být klíčové, vzhledem k tomu, že politika začala působit jako pražská záležitost.

Navzdory propadu ve volbách se povedlo ODS sestavit menšinovou vládu v koalici s KDU-ČSL a ODA. Nemálo vzniku menšinové vlády pomohl tehdejší prezident Václav Havel, který přesvědčil Miloše Zemana, aby ji ČSSD podpořila. Ač v následujícím roce přestoupili z ČSSD do ODS dva poslanci a z menšinové vlády se stala vláda většinová (101 poslanců), pravicové vládě se nedařilo. Schodek státního rozpočtu narostl na sedm miliard korun, vývoz neprosperoval a stát byl nucen se uskromnit.²⁰

Klausova vláda se v roce 1997 začala pod tíhou transformace hroutit. Ekonomika přešla z růstu do recese, docházelo k problémům se zprivatizovanými podniky, krachovaly banky a měnová krize v květnu 1997 značně oslabil kurz koruny. Navíc v tu dobu probíhala aféra podvodu s lehkými topnými oleji, kdy státu na daních uniklo několik desítek miliard korun a justiční a policejní orgány si nevěděly rady s vraždami, ke kterým v souvislosti s touto aférou docházelo.²¹

Na zhoršující se ekonomickou situaci se pokusila zareagovat vláda v dubnu 1997 přijetím tzv. ekonomického balíčku „Korekce hospodářské politiky a další transformační opatření“, který si kladl za cíl zlepšení vývoje platební bilance, vyrovnaní státního rozpočtu, zabránění stagnaci ekonomického růstu a udržení dosavadní tendence vývoje cen. K dosažení stanovených cílů mělo dojít zastavením růstu platů a seškrtním výdajů státu o 25 miliard korun. Vláda za měsíc podpořila první balíček „Stabilizačním a ozdravným programem vládní koalice“, který se snažil reagovat na hospodářský vývoj od balíčku prvního. Došlo k dalším škrtům státních výdajů ve výši 17 miliard korun a k několika dalším opatřením.²²

Negativním dopadům však vláda již zamezit nestihla. Jak Václav Klaus prvně těžil z toho, že je tváří ekonomické transformace, nyní mu to, že byl tím, kdo byl vidět za ekonomickým propadem, bylo k tíži. S odstupem času reagoval na ekonomický propad takto: „Měnový otřes, který sám o sobě ekonomicky až tak velký nebyl, byl použit jako hlavní argument pro diskreditaci celé vládní ekonomické politiky a jako hmatatelné potvrzení její neúspěšnosti. Stal se spouštěcím mechanismem politické krize, která měla za cíl především personální změnu na čele vlády.“²³

---

¹⁹ HRABICA, Pavel. Miloš Zeman objížděl republiku už v 90. letech. V legendárním Zemáku [online]. Český rozhlas, 19. dubna 2016. Dostupné na <<https://radiozurnal.rozhlas.cz/milos-zeman-objizdel-republiku-uz-v-90-letech-v-legendarnim-zemaku-6233604>>.

²⁰ TABERY: Vládeme, nerušit..., s. 18.

²¹ KOPEČEK: Deformace demokracie..., s. 25.

²² FRÝDMANOVÁ, Marie a ZAMRAZILOVÁ, Eva. Vládní ozdravné "balíčky" po roce působení [online]. Hospodářské noviny, 16. dubna 1998. Dostupné na <<https://archiv.ihned.cz/c1-950264-vladni-ozdravne-balicky-po-roce-pusobeni>>.

²³ VEJVODOVÁ, Alžběta. Kdo zachránil českou měnu [online]. Česká televize, 7. února 2013. Dostupné na <<https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1119932-kdo-zachranil-ceskou-menu>>.

Situace se obrátila a jeho oblíbenost začala upadat jak u občanů, tak u členů jeho vlastní strany. V červnu 1997 ministr zahraničí Jiří Zieleniec (ODS) veřejně zapochyboval o Klausově vedení vlády a otevřel myšlenku na změnu předsedy strany.²⁴ Najednou začala otáčet názor i zahraniční média, která zhodnotila maďarskou a polskou transformaci, kdy se nechaly zkrachovat stovky státních podniků a ekonomika se postavila na budování podniků malých a středních, za tu lepší. Celkové veřejné nadšení pro liberální ekonomiku začalo upadat.²⁵

Nedlouho po tomto nepřijemném období pro ODS, dne 23. října 1997 rezignoval na všechny své stranické posty již zmiňovaný místopředseda ODS a ministr zahraničí Jiří Zieleniec. Svou rezignaci odůvodnil pocitem ztráty kontroly nad chodem ODS a nechutí být za práci této strany zodpovědný. V roce 2008 se pro ČT 24 vyjádřil takto: „Zjistilo se, že někdo zřejmě léta udržoval tajné konto, na kterém bylo téměř 200 milionů korun. Chtěl jsem, aby se tato věc vyšetřila, ale protože vedení, zejména Václav Klaus, se k ničemu neměli, odstoupil jsem.“²⁶ Jiří Zieleniec v té době patřil mezi nepopulárnější politiky, a proto jeho rezignace přitáhla velkou pozornost médií i občanů.²⁷ Jak se později ukázalo, nešlo tak úplně o jednání za jeho zády. Ukázalo se, že Jiří Zieleniec ve chvíli své rezignace, věděl o nekalých finančních praktikách ODS o něco více, než tvrdil. O tom však více v kapitole 3.2.

Nedlouho po jeho rezignaci došlo ve straně hned k několika skandálům. Odhalila se pravá totožnost tajemných sponzorů ODS, kteří byli skryti za falešnými jmény (viz. kapitola 3.2.) a následně část vedení strany odhalila veřejnosti tajné konto ODS ve Švýcarsku, ze kterého byla údajně financována její politika. Den po odhalení tohoto skandálu vyzvali místopředseda ODS a ministr školství, mládeže a tělovýchovy Ivan Pilip a ministr vnitra za ODS Jan Ruml Václava Klause, aby odstoupil z čela strany, vzhledem k tomu, že se mu nepodařilo tajná konta vysvětlit. Projevili také obavy o ztrátu důvěry veřejnosti v ODS, ale i o samotné základy politického systému. Spekulovalo se, že načasování odhalení nekalých praktik týkajících se financování a výzva k odstoupení, nebylo náhodné, protože k tomu došlo v době, kdy byl Václav Klaus v Sarajevu na setkání Středoevropské iniciativy. Díky této souvislosti je tato výzva k odstoupení nazývána jako Sarajevský atentát. Následovala demise ministrů KDU-ČSL a ODA a abdikace Václava Klause. Z 50% podpory občanů, které se Václav Klaus těšil na začátku roku, po něm v tento moment požadovalo 75 % občanů úplný konec s politikou.²⁸ Dominující ODS se mezi listopadem 1997

²⁴ KOPEČEK: Deformace demokracie..., s. 26, 29.

²⁵ TABERY: Vládeme, nerušit..., s. 19.

²⁶ STRAŠILKOVÁ, Lucie. Tzv. „sarajevský atentát“ odstartoval zatím největší politickou krizi v ČR [online]. ceskatelevize.cz, 28. listopadu 2009. Dostupné na <<https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1432352-tzv-sarajevsky-atentat-odstartoval-zatim-nejvetsi-politickou-krizi-v-cr>>.

²⁷ TABERY: Vládeme, nerušit..., s. 20.

²⁸ Tamtéž, s. 20–22.

a lednem 1998 proměnila ve stranu s nejistou budoucností.²⁹ Předseda KDU-ČSL Josef Lux dostal od prezidenta Václava Havla pověření, najít premiéra, který navrhne vládu s důvěrou. Správného člověka našel v tehdejší 1. guvernérovi České národní banky Josefu Tošovském, který sestavil úřednickou vládu s podporou ODA, ODS a ČSSD.³⁰

Nehledě na skandály zakončené pádem vlády, byl Václav Klaus na stranickém sjezdu v Poděbradech opět zvolen předsedou strany.³¹ To byl pro Pilipa s Rumlem důvod k odchodu a založení vlastní strany Unie Svobody. Pilip i Ruml s odstupem času přiznávají, že měli zvolit cestu postupných změn ve straně než shození celé vlády, protože Klaus, obklopen svými nejvěrnějšími podporovateli, ještě posílil.³²

ODS si prošla od revoluce velmi pestrým vývojem. Zprvu její popularita raketově stoupala, ale po krizi v roce 1997, Sarajevském atentátu a pádu vlády se strana začala jevit jako ne tolik stabilní a silná. Přesto se Václav Klaus udržel v jejím vedení, navzdory odchodu několika silných osobností a pochybnostem s financováním. Mohlo by se zdát, že je historie ODS pro účely této práce pojata až příliš ze široka, ale návaznost všech výše popsanych událostí a vzniklých mezistranických vztahů na vznik opoziční smlouvy je zásadní.

2.2. Okolnosti vzniku opoziční smlouvy

Ač úřednické vládě Josefa Tošovského ve veřejných průzkumech důvěřovala více jak polovina občanů a sám Tošovský byl v žebříčku nejdůvěryhodnějších politiků na špici, netrvalo její vládnutí déle než půl roku.³³ Byla předčasně ukončena schválením jednorázového ústavního zákona³⁴, kterým Poslanecká sněmovna navrhla zkrátit dané volební období do konce června 1998. Vypsání co nejbližšího termínu předčasných voleb bylo podmínkou Miloše Zemana, za kterou přislíbil podporu Tošovského vlády. Návrh podpořily všechny politické strany, až na skandály poskvřenou ODS a malou ODA.³⁵ V momentě, kdy nejsilnější politická strana přišla o velké procento důvěry svých voličů, se totiž otevřel prostor pro všechny ostatní politické strany, tyto voliče oslovit a přilepšit si tak v následujících volbách. Paradoxně k využití tohoto prostoru nedošlo, protože ODS díky své předvolební kampani, předvedla až nevídaný obrat ze dna zpátky na vrchol popularity.

Předčasné volby do Poslanecké sněmovny v roce 1998, které následovaly po dovládnutí úřednické vlády Josefa Tošovského, měly pro všechny politické strany velkou váhu. ODS si chtěla

---

²⁹ BALÍK: Občanská demokratická strana..., s. 14.

³⁰ TABERY: Vládneme, nerušit..., s. 22.

³¹ Tamtéž, s. 24.

³² KOPEČEK: Deformace demokracie..., s. 30.

³³ Tamtéž, s. 35.

³⁴ aktuální znění: Ústavní zákon č. 69/1998 Sb., o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ KOPEČEK: Deformace demokracie..., s. 34.

přes všechny své skandály udržet silnou pozici, Miloš Zeman chtěl porazit svého soka Václava Klause a poprvé od Sametové revoluce přivést k vítězství ve volbách levicovou stranu, Unie Svobody chtěla prorazit a dokázat, že není další ODS a komunisté věřili, že po problémech s transformací přetáhnou zpátky na svou stranu voliče, kteří už měli tržního hospodářství dost.³⁶

Na úplném dně se ODS ocitla na konci ledna 1998, kdy byly její volební preference 9 %, což bylo historicky nejméně od vzniku strany.³⁷ To se však začalo otáčet, když měsíc před volbami strana zveřejnila výsledky finančního auditu. Účetní nejasnosti, kdy byly sponzorské dary prezentovány jako členské příspěvky, či byly rozepisovány na fingované dárce, sice nevytizely, ale existence švýcarského konta se nepotvrdila.³⁸ To evidentně stačilo k tomu, aby byla ODS z nejhoršího venku. Za konečný výsledek ve volbách ODS vděčila také výborně zvládnuté předvolební kampani, která zcela stála na postavě Václava Klause a používala hesla jako: „Doleva nebo s Klausem! Kdo si věří, volí Klause.“ Za Václava Klause se postavila mimo jiné řada celebrit.³⁹ Na koncertě, který se konal 6. června 1998 na Staroměstském náměstí, ho před zraky zhruba padesáti tisíců diváků⁴⁰ přišli podpořit například Waldemar Matuška, Lucie Bílá, Karel Gott, Jiří Bartoška, Eva Pilarová, Jiřina Jirásková nebo Ivan Mládek. Protože se parlamentní strany, vyjma republikánů, před volební kampaní dohodly, že nebude využívána velkoplošná reklama, byl tento případ logicky terčem kritiky. Vrcholem kampaně bylo vydání mobilizační vyhlášky všem občanům, která se až nápadně svým grafickým zpracováním podobala mobilizační vyhlášce z roku 1938, aby šli k volbám volit ODS.⁴¹

Miloš Zeman ve své předvolební kampani opět cestoval po republice ve svém „Zemáku“ a pokračoval v ostrém vymezování proti Václavu Klausovi, tunelářům a korupci. Sliboval uskutečnění „Akce čisté ruce“, která měla dohnat k odpovědnosti viníky hospodářských deliktů.⁴²

Unie Svobody si sama ubrala na větším politickém potenciálu jak u voličů, tak v politickém boji, když se předseda strany Jan Ruml dopředu distancoval od premiérského křesla, protože neměl vysokoškolské vzdělání ani znalost cizích jazyků.⁴³

Výsledky voleb dopadly následovně: ČSSD: 32,31 % – 74 mandátů; ODS: 27,74 % – 63 mandátů; KSČM: 11,03 % – 24 mandátů; KDU-ČSL: 9,00 % – 20 mandátů; Unie Svobody: 8,60 % – 19 mandátů.⁴⁴ Vzhledem k tomu, že uzavřít koalici s komunisty bylo v této

---

³⁶ TABERY: *Vládneme, neruší...*, s. 24.

³⁷ BALÍK: *Občanská demokratická strana...*, s. 287.

³⁸ SLONKOVÁ, Sabina, KUBÍK, Jiří. *Tíha olova: a co jsme do novin nepsali*. Praha: Pragma, 2001. s. 270-271.

³⁹ KOPEČEK: *Deformace demokracie...*, s. 61.

⁴⁰ BALÍK: *Občanská demokratická strana...*, s. 288.

⁴¹ KOPEČEK: *Deformace demokracie...*, s. 61–63.

⁴² Tamtéž, s. 48.

⁴³ TABERY: *Vládneme, neruší...*, s. 30, 32.

⁴⁴ Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 19.-20.6.1998 [online]. Dostupné na <<https://www.volby.cz/pls/ps1998/u4>>.

porevoluční době nemyslitelné, možnými kabinetem se staly: 1. kabinet pravicový – ODS, KDU-ČSL a US – 102 mandátů; 2. kabinet levostředový ČSSD, KDU-ČSL a US – 113 mandátů. Stála proti sobě varianta pravicové vlády, která by pokračovala v liberalizaci pracovního a podnikatelského trhu a varianta levicové vlády, která by se pokoušela poprvé od revoluce o návrat k socialismu.⁴⁵ Dva dny po volbách prezident Havel požádal vítěze voleb Miloše Zemana o vyjednání sestavení vlády. Podle zvyklostí měl prezident Havel Zemana jmenovat premiérem, v tomto případě ho ale pouze pověřil k vyjednávání, čímž použil v Ústavě nedefinovaný, ale ani nezakázaný postup. Zemanova nabídka směřující KDU-ČSL a US byla více než velkorysá. Nabídl polovinu křesel ve vládě, předsedovi KDU-ČSL Josefu Luxovi post premiéra a Unii Svobody dvě nejdůležitější ministerstva – financí a zahraničí. Kromě těchto postů nabídl i právo vetovat důležitá rozhodnutí. Unie Svobody však na nabídku nepřistoupila, kvůli osobním nesympatiím Miloše Zemana a Jana Rumla a varianta s podporou KSČM nepřipadala pro KDU-ČSL v úvahu.⁴⁶ Tento moment se jeví jako poslední šance ostatních politických stran na odvrácení vzniku opoziční smlouvy. Jan Ruml však své nesympatie k Miloši Zemanovi nepřekonal a velmi velkorysá nabídka byla odmítnuta.

ODS přišla, co se týče velkorysosti, s úplně opačnou nabídkou. Žádala post premiéra, tři pětiny ministrů a dohodu o nepodávání pozměňovacích návrhů k vládním návrhům zákonů koaličními poslanci. KDU-ČSL neměla jinou možnost než odmítnout, jelikož nabídku považovala až za vydírání.⁴⁷ Nabídka ODS se může jevit jako záměrně postavená k odmítnutí. ODS však měla k takovému ostražitému přístupu své důvody. Od první vlády Václava Klause se začal objevovat fenomén „opozice v koalici“, kdy docházelo k velké neloajalitě menších koaličních stran. V druhé vládě tento fenomén eskaloval do takových rozměrů, kdy poslanci KDU-ČSL opakovaně hlasovali pro opoziční návrhy a nepřímou se stávali hlasem prezidenta Václava Havla.⁴⁸ Poslední kapkou ztráty důvěry v menší koaliční partaje bylo vystoupení KDU-ČSL a ODA z vlády v listopadu 1997. Nově vzniklou US zase založili v té době úhlavní nepřátelé Václava Klause Ivan Pilip a Jan Ruml, kteří se chtěli logicky od činnosti ODS co nejvíce distancovat. Velkorysost ODS ke KDU-ČSL a US by byla tedy spíše naivitou a pošetilostí.

Nastala patová situace. Václav Klaus ani Miloš Zeman nechtěli, aby třetí pokus k sestavení vlády dostal Josef Lux, prezident Havel si zase nepřál, aby si zemi rozdělily dvě největší strany. Vyvíjel tedy tlak na Unionisty, aby na vstřícnou nabídku ČSSD přistoupili. Unionisté svého předsedu ke spolupráci se Zemanem přesvědčit nedokázali. V případě koaliční nabídky ODS

---

⁴⁵ TABERY: *Vládeme, nerušit...*, s. 34–35.

⁴⁶ KOPEČEK: *Deformace demokracie...*, s. 71–72.

⁴⁷ TABERY: *Vládeme, nerušit...*, s. 36.

⁴⁸ BALÍK: *Občanská demokratická strana...*, s. 41.

se zase neshodli na pro sebe uspokojivých podmínkách, protože vzhledem ke vztahu jejich zakladatelů a ODS, požadovali upozadění Václava Klause a jeho osobní odpovědnost za skandály z roku 1997, což ODS stojící popularitou na svém předsedovi, nehodlala akceptovat.⁴⁹

K vyřešení celé této zdánlivě nevyřešitelné situace došlo dne 9. července 1998, kdy byla zástupci ODS a ČSSD v čele s jejich předsedy podepsána „Smlouva o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice“.

Pro mnohé to bylo šokující a neuvěřitelné spojení, ale Miloš Zeman ve svých vzpomínkách říká, že se s Václavem Klausem scházel již dříve: „Ještě před volbami 1998 jsem se několikrát sešel s Václavem Klausem. Nediskutovali jsme ovšem budoucí opoziční smlouvu, která v té době ještě ani neexistovala, ale obecnou politickou situaci v naší zemi. Shodli jsme se na nebezpečnosti malých stran, které jsou tak trochu politickými prostitutkami, protože jdou téměř s každým a mají velký vydírací potenciál, kterému se eufemisticky říká potenciál koaliční.“⁵⁰

Na výzkumnou otázku, která byla položena na začátku kapitoly, tedy „jaké okolnosti vedly ke vzniku opoziční smlouvy“, by se dalo odpovědět následovně: Hlavní okolností, která vedla ke vzniku opoziční smlouvy, byl výsledek voleb do Poslanecké sněmovny v roce 1998, kdy ODS po vnitrostranických roztržkách a pádu její vlády přišla o jasné první místo a ČSSD získala nejvyšší počet hlasů. Rozložení mandátů nabízelo pouze dvě reálně proveditelné varianty. První variantou byla koalice ČSSD s KDU-ČSL a Uníí svobody, to však neprošlo přes osobní nevráživost mezi Milošem Zemanem a Janem Rumlem a druhou variantou byla koalice ODS s KDU-ČSL a Uníí svobody, která nebyla dost dobře možná, kvůli Sarajevskému atentátu a velmi slabé nabídce od ODS. Koalice s KSČM nepřipadaly tak krátce po revoluci v úvahu, proto se spojení dvou největších stran ukázalo jako jediná varianta, kdy z toho nejen jedna ze dvou největších stran mohla vyjít vítězně, ale dokonce obě zároveň.

2.3. Charakteristika opoziční smlouvy

Článkem, který celou spolupráci uvedl v život, byl čl. I., kterým se ODS zavázala umožnit ČSSD sestavit vládu tím, že se její poslanci nebudou účastnit hlasování o její důvěře. Dne 19. srpna 1998 se tak skutečně stalo. Poslanci ODS opustili sál Poslanecké sněmovny a KSČM se na základě domluvy s ČSSD zdržela hlasování, což bylo poprvé od Sametové revoluce, kdy byla přizvána ke spolupráci v tak významné věci jako je hlasování o důvěře vlády. KDU-ČSL a US hlasovaly proti.⁵¹ Průběh tohoto hlasování můžeme považovat za charakteristický pro celou opoziční smlouvu. Namísto aby poslanci ODS otevřeně přiznali spolupráci s ČSSD, podpořili ji tak, že odešli

---

⁴⁹ KOPEČEK: Deformace demokracie..., s. 74.

⁵⁰ ZEMAN, Miloš. Jak jsem se mýlil v politice. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. s. 173.

⁵¹ TABERY: Vládeme, neruší..., s. 39.

„za dveře“. V podobném duchu se poté neslo celé vládnutí. Zatímco jedna strana něco aktivně konala, druhá šla „za dveře“, případně přivírala oči, aby na to nemusela upozorňovat, a už vůbec za to nemusela přijímat politickou odpovědnost. To vše za nečinného přihlížení KSČM.

Před svými voliči, kteří s největší pravděpodobností odevzdali hlas ODS především proto, aby se vymezili vůči levicové politice, obhajovala své spojení se svým největším politickým sokem strana Václava Klause tak, že „chce především dopřát občanům stabilitu a klid na práci“.⁵² Ve své podstatě ale spíše strany dopřály klid sobě samým, když si opoziční smlouvou rozdělily mocenské sféry ve státě.⁵³ Namísto kontroly a kritiky, kterou měla ODS vykonávat, dostala svůj mocenský podíl a neměla důvod se proti vládnoucí ČSSD výrazněji vymezovat. To, že si své oblasti rozdělily dohodou a nespádaly o ně nekonečné politické boje, bylo pro nezávislost a nestrannost jednotlivých institucí naprosto fatální. Bylo logické, že dokud se nebude jedna strana míchat do záležitostí strany druhé, nebude se druhá strana míchat do záležitostí strany první.

ODS se díky opoziční smlouvě ocitla v protichůdné dvojroli, kdy v jedné zastávala opozici, mající odlišné politické postoje a cíle než ČSSD a v druhé jí byla smluvním partnerem. Za dobu této vlády, která stála na podpoře opozice, přirozeně nedocházelo k závratným reformám nebo výraznému vládnímu vymezování. Obrovskou výhodou pro vládnoucí stranu bylo, že nemusela dlouze debatovat s ostatními koaličními partnery a komplikovaně hledat kompromisy, jak bývá v koaličních vládách zvykem. ČSSD navíc čerpala obrovskou výhodu ze zapojení ODS do vládní odpovědnosti, protože dvěma nejdůvěryhodnějším stranám se těžko vyčítá jejich vládnutí, především proto, že tu na politické scéně nikdo další takhle důvěryhodný není. Ani reálná opozice, která se sestávala z KDU-ČSL a US-DEU neměla moc možností kritiky, protože si potřebovala zachovat potenciál k utvoření koalice v příštích volbách. Více tedy kritizovala opoziční smlouvu a ODS než vládnoucí ČSSD. Za podpory médií, intelektuálních elit i prezidenta Václava Havla se nakonec zbytek stran přeci jen spojil a vytvořil protiváhu opoziční smlouvě tzv. Čtyřkoalici. Ta proti paktu Miloše Zemana a Václava Klause otevřeně brojila.⁵⁴ Nejenže se potřebovaly menší strany spojit, aby vůbec měly nějaké slovo, ale především potřebovaly společně získat co nejvíce senátorských křesel v nadcházejících senátních volbách v roce 2000. Kdyby společně neuhájily dvě pětiny mandátů v Senátu, mohly by si ODS a ČSSD prostřednictvím svých senátorů, bez nutnosti přesvědčovat ostatní strany ke spolupráci, odhlasovat ústavní změny podle svých představ, což měly také v plánu a nikterak se tím netajily.⁵⁵

---

⁵² Tamtéž, s. 37.

⁵³ BALÍK: Občanská demokratická strana..., s. 60–61.

⁵⁴ Tamtéž

⁵⁵ TABERY: Vládeme, nerušit..., s. 114.

Své nikým neohrožené vládnutí si totiž tyto strany chtěly do budoucna pojistit. Jedním z cílů opoziční smlouvy bylo dosažení změny volebního systému z poměrného na většinový. Pokud by se taková změna podařila prosadit, znamenalo by to pro menší politické subjekty obtížnější cestu k zisku mandátů v Poslanecké sněmovně a zisk většího počtu křesel pro strany s nejvyšším počtem hlasů. Na první pohled se takový krok může zdát jako pouhé dychtění po moci a nespravedlivé odstranění politických soupeřů z politické soutěže, ale z pohledu druhého by takový krok mohl do budoucna opravdu přinést stabilitu vlád a koalic. Vzhledem k tomu, že nemalou část mandátů vždy obdržela KSČM, se kterou bylo, alespoň v této době, neakceptovatelné vládnout, byly možnosti na uzavření koalice, minimálně o mandáty získané komunisty, omezenější. Podle Miroslava Nováka byla koaliční vláda z let 1992–1996 spíše výjimkou, přičemž do budoucna predikoval české politice vládní slabost a „zabřednutí do bažiny centrismu a bezmoci“.⁵⁶ Slova Miroslava Nováka můžeme považovat za potvrzená, jelikož k dnešnímu dni byla, kromě první vlády Václava Klause, jedinou vládou, které se podařilo ustát celé volební období, aniž by jí byla vyslovena nedůvěra, vláda Miloše Zemana právě z období opoziční smlouvy. Většinový systém by pravděpodobně zavedl větší stabilitu vládních koalic, ale v českém prostředí, kde se již několikrát ukázalo, že se největší politické strany snaží uzurpovat co nejvíce moci pro sebe, aby mohly krýt své nekalé praktiky, by byla taková změna změnou nebezpečnou.

Ač se návrh volebního zákona povedlo nakonec schválit Poslaneckou sněmovnou i Senátem, neprošel přes poslední článek schvalovacího procesu. Prezident Václav Havel, velký odpůrce tohoto návrhu, se snažil najít zastání u Ústavního soudu. Ten ve svém ústavním nálezu prohlásil návrh zákona za protiústavní, omezující svobodnou politickou soutěž. Z celého návrhu zůstala netknutá pouze 5 % uzavírací klauzule za každou politickou stranu v případě koalice více stran.⁵⁷

Z hlediska zachování demokracie, spravedlnosti a kontroly počínání státního aparátu se tato menšinová vláda ČSSD, „pojištěná“ smlouvou s ODS, jeví jako nejhorší z možných variant po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 1998. Musíme však brát ještě v potaz možnost, že se mohla vládní koalice přímo účastnit i KSČM. Ta se však částečně podílela, když se její poslanci během hlasování o důvěře této menšinové vládě zdrželi hlasování.

Z hlediska statistických faktů, které mohou vypovídat o charakteru opoziční smlouvy je zajímavým faktem průměrný věk ministra 54 let, což bylo o 10 let více než průměr, který měla předchozí Tošovského vláda. Dalším takovým faktem byla například minulost v komunistické straně u většiny ministrů.⁵⁸

---

⁵⁶ BALÍK: Občanská demokratická strana..., s. 39–41.

⁵⁷ nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 53/2000

⁵⁸ TABERY: Vládneme, nerušit..., s. 39.

2.4. Kontroverzní články opoziční smlouvy

Rozdělení mocenských sektorů můžeme sledovat ve III. a V. článku opoziční smlouvy. V čl. III. opoziční ODS získala právo obsadit svými členy předsedy obou komor Parlamentu České republiky se zárukou podpory ČSSD. Do křesla předsedy sněmovny tak usedl Václav Klaus.⁵⁹ V čl. V. opoziční ODS získala místa ve vedoucích orgánech Poslanecké sněmovny, a to v komisi pro kontrolu BIS a v komisi pro kontrolu vojenského obranného zpravodajství; dále post předsedy rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny a post prezidenta NKÚ.⁶⁰

Z článků VI. a VII. můžeme vyčíst známky politického kartelu. V článku VI. se ODS zavázala, že v průběhu volebního období Poslanecké sněmovny nevyvolá hlasování o nedůvěře vládě ani nevyužije ústavních možností vedoucích k rozpuštění Poslanecké sněmovny. Pokud by takový návrh předložil někdo jiný, nepodpoří jej hlasováním. Tento článek byl nejkontroverznějším ustanovením celé smlouvy. Pro opozici to totiž znamenalo absenci nejsilnějšího institutu, který vůči vládě v demokratickém právním státě měla. Vzhledem k tomu, že demokracie stojí na střetu vládnoucích stran a opozice, byla tato dohoda spíše smlouvou „o klidu dvou předsedů“.⁶¹

Miloš Zeman na vznik článku VI. vzpomíná takto: „... na druhé straně se mi nelíbilo, že si ODS vymínila právo nesouhlasu se všemi zákony včetně státního rozpočtu. Ale protože politika je kompromis, ustoupil jsem. Prosadil jsem naopak závazek ODS, že během funkčního období vlády nevyvolá hlasování o nedůvěře ani se k takovému návrhu nepřipojí.“⁶² Kritiků tohoto konkrétního bodu se objevilo mnoho. Josef Lux díky němu přirovnal celou smlouvu ke komunistické ústavě zaručující vládu jedné strany, prezident Havel zase varoval před nerespektováním demokratických pravidel, které může vést k trvalému omezení politického pluralismu a zavedení stabilního rozdělení moci.⁶³ Čl. VII. dal oběma stranám dvanáctiměsíční ultimátum k předložení návrhu takových úprav Ústavy a dalších zákonů, které přesněji vymezí kompetence jednotlivých orgánů a posílí význam výsledků soutěže politických stran. Přesnějším vymezením kompetencí, měl být postižen především, v té době největší odpůrce opoziční smlouvy, prezident republiky. Jeho pravomoci měly být zkráceny a zčásti přeneseny na Poslaneckou sněmovnu.⁶⁴ Prezident měl nově například za každých okolností pověřit k sestavení vlády vítěze voleb a dále se povolebního vyjednávání neúčastnit. Jeho role celkově měla směřovat spíše pouze k reprezentaci státu.⁶⁵ Václav

---

⁵⁹ KOPEČEK: Deformace demokracie..., s. 95.

⁶⁰ Smlouva o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice uzavřené mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Občanskou demokratickou stranou [online]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/milos-zeman/Opozicni-smlouva.pdf>>.

⁶¹ TABERY: Vládneme, nerušit..., s. 37.

⁶² ZEMAN: Jak jsem se mýlil..., s. 179.

⁶³ BALÍK: Občanská demokratická strana..., s. 45.

⁶⁴ KOPEČEK: Deformace demokracie..., s. 97.

⁶⁵ Tamtéž, s. 42.

Havel popsal toto počínání jako „snahu opozičně smluvních stran udělat z prezidenta mechanickou loutku, prezidenta na baterky“.⁶⁶ Role prezidenta v moderních demokraciích má totiž právě takové pravomoci a povinnosti, aby byl prezident schopen chránit stát před „případným absolutismem vládní většiny“⁶⁷, k čemuž se v případě změny volebního systému pravděpodobně schylovalo. Záměrem posílení významu výsledků politické soutěže, jak je uvedeno ve smlouvě, mělo být totiž vytlačení menších politických stran v budoucích volbách a přechod z poměrného volebního systému na většinový.

Největší prostor pro korupční jednání se otevírá díky rozdělení kontrolních orgánů mezi ODS a ČSSD, kdy většinu orgánů nebo nástrojů, které by měly kontrolovat a následně zastavit a sankcionovat takové jednání, měly strany rozdělené mezi sebe s tím, že navzájem před svými aktivitami „přivíraly oči“.

Na zajímavý fakt poukázal Zdeněk Koudelka, když upozornil na nepojmenování konkrétních stran v opoziční smlouvě. Strany byly označeny jako „vítězná“ a „opoziční“. V tom lze spatřovat možný úmysl dlouhodobého trvání této smlouvy.⁶⁸ K opakování této spolupráce však v budoucnu již nedošlo.

Odpověď na výzkumnou otázku „v čem spočívá problematičnost opoziční smlouvy“, je následující: Opoziční smlouva vytváří obrovský prostor pro korupční jednání, zejména nepřímým potlačením mechanismů, které mají sloužit k ochraně veřejného zájmu, praktickou neexistencí opozice, obsazením kontrolních orgánů „spřátelenou stranou“, nemožností vyvolat hlasování o nedůvěře vlády po celou dobu vládnutí a také zamýšleným záměrem prosadit takové změny, aby zbylé strany a prezident ztratili ještě více politického vlivu, ač ho měli během tohoto období v podstatě minimum.

---

⁶⁶ BALÍK: Občanská demokratická strana..., s. 50.

⁶⁷ KOUDELKA, Zdeněk. Opoziční smlouva-nový prvek politického systému. *Politologická revue*, 1998 roč. 5, č. 4, s. 464.

⁶⁸ Tamtéž, s. 463.

3. Korupční kauzy z období opoziční smlouvy a jejich analýza

Tato kapitola je věnována vybraným kauzám, které otráslы politickou scénou v období opoziční smlouvy. Dojde k vysvětlení jejich vzniku, popisu průběhu vyšetřování a soudních procesů. Kauzy budou srovnávány analytickým rámcem, který je inspirován metodami, jejichž autorem je John Stuart Mill. Analytický rámec bude obsahovat čtyři nezávisle proměnné a jednu závisle proměnnou. Mezi nezávislými proměnnými bude v rámci každé kauzy odpovězeno na míru přímého angažování vládních představitelů, typ mechanismu podvodu, zdali nějakou roli v kauze hrála mezeza v zákoně a jakou kauza způsobila škodu. Za závisle proměnnou bude považováno výsledné ukončení kauzy, zdali došlo k potrestání viníků nebo byly všechny procesy zastaveny. Díky této analýze by mělo dojít ke zodpovězení zásadní výzkumné otázky této práce: Proč skončily zásadní kauzy opoziční smlouvy bez potrestání viníků?

3.1. Akce čisté ruce

Jak již bylo zmíněno v kapitole 2.2., Zemanova ČSSD zasvětila svou předvolební kampaň do Poslanecké sněmovny v roce 1998 především slibům, které měly ve společném jmenovateli odhalování a potírání zločinů hospodářské kriminality navázaných na vysokou politiku. Realizace těchto slibů měla proběhnout díky operaci, která dostala název „Akce čisté ruce“. Sociální demokraté se nechali inspirovat úspěšnou protikorupční akcí, která proběhla v 90. letech v Itálii. V Itálii bylo tenkrát za trestné činy hospodářské kriminality rozdáno nemálo vysokých trestů.⁶⁹ Mezi italskou a českou verzí byl ale zásadní rozdíl. V Itálii byla operace v rukou justičních orgánů.⁷⁰ V případě českém šlo tedy spíše o politický a předvolební tah, vzhledem k tomu, že skupina, která měla Akci čisté ruce provádět, nebyla nadána žádnými výjimečnými pravomocemi a jejich největší zbraní bylo podávání trestních oznámení.

Realizace tohoto předvolebního slibu začala v červenci 1998, kdy Miloš Zeman zřídil v rámci Výboru pro ochranu ekonomických zájmů, kterému předsedal, koordinačně analytickou skupinu, jejímž vedením pověřil tehdejšího ministra bez portfeje Jaroslava Baštu. Tato skupina byla poradním orgánem zmíněného výboru a dostala za úkol být hlavním vykonavatelem Akce čisté ruce.⁷¹

---

⁶⁹ ŠTRÁFELDOVÁ, Milena. Akce čisté ruce [online]. radio.cz, 22. ledna 2001. Dostupné na <<https://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/akce-ciste-ruce>>.

⁷⁰ TOMEK, Miroslav. Miloš Zeman chtěl zatočit s provinilci. Na Čisté ruce se ale brzy zapomnělo [online]. radiozurnal.rozhlas.cz, 12. května 2016. Dostupné na <<https://radiozurnal.rozhlas.cz/milos-zeman-chtel-zatocit-s-provinilci-na-ciste-ruce-se-ale-brzy-zapomnelo-6233648>>.

⁷¹ MIKO, Martin. Nejzbytečnější protikorupční zásah v historii Česka: Akce Čisté ruce s sebou nepřinesla žádné výsledky, jen ostudu pro ČSSD [online]. g.cz, 21. listopadu 2019. Dostupné na <<https://g.cz/nejzbytecnejsi-protikorupcni-zasah-v-historii-ceska-akce-ciste-ruce-s-sebou-nepripinesla-zadne-vysledky-jen-ostudu-pro-cssd/#>>.

Tehdejší poslanec KDU-ČSL Libor Ambrozek se k Akci čisté ruce po roce fungování vyjádřil pro Hospodářské noviny takto: „U nás byla vytvořena zcela nesystémově, bez jasného zadání a koncepce úzká skupinka policistů a analytiků, která má realizovat Zemanovy předvolební sliby. Nikdo nestanovil od začátku fungování Baštovy komise parametry toho, co by měla vlastně shromažďovat, či smysluplného konat.“ Podle něj si také Bašta přivlastnil řadu kauz, které již dávno byly předmětem vyšetřování.⁷²

V ten stejný rok se nechal premiér Zeman slyšet, že „Akce čisté ruce vážne“.⁷³ Bašta nemnohdy výsledků přičítal tomu, že jeho koordinačně-analytické skupině nebyly zadávány úkoly, což měl provádět Výbor pro ochranu ekonomických zájmů, v jehož čele stál Miloš Zeman.⁷⁴ Jako jeden z argumentů proti Zemanovi uvedl: „Do současnosti nebyl schválen ani plán činnosti na období listopad 1999 – srpen 2000.“⁷⁵

Tohle vzájemné obviňování pravděpodobně plynulo z toho, že ani jedna strana pořádně nevěděla, jak ve své činnosti postupovat. Jestliže bylo původním cílem odhalování trestné činnosti v politických kruzích, logicky hlavně v řadách ODS, která byla do té doby vládnoucí stranou a tahounem většiny privatizací, bylo nyní těžké v rámci Akce čisté ruce vykazovat nějaké výsledky a zároveň nepotopit svého smluvního partnera. Zeman jistě v době své předvolební kampaně netušil, že z jeho největších politických soků budou jeho smluvní partneři. ODS si přece jen sáhla v předvolební kampani po pádu vlády, co se týče volebních preferencí i vyhlídek do budoucna, na své dosavadní dno.

Koordinačně analytická skupina skončila se svou činností rok po vzájemném obviňování Bašty se Zemanem z nečinnosti. V březnu 2000 došlo k odvolání čtyř ministrů, mezi nimi byl odvolán také právě Jaroslav Bašta. Miloš Zeman se v rámci tohoto odvolání k Baštovi vyjádřil překvapivě velmi kladně. Vyzdvihl jeho osobní odvalu a odvedenou práci v rámci Akce čisté ruce v podobě několika set trestních oznámení, které byly podány. Jejich dodatečným efektem byla dle jeho slov „aktivace kontrolních složek jednotlivých resortů a státních zastupitelství“.⁷⁶ Působí vcelku logicky, že si Zeman na konci fungování Baštovy skupiny Akci čisté ruce vychvaloval. Přece jen to byl jeho projekt a kdyby ho celý uzavřel s tím, že byl zbytečný a neproduktivní, byl by sám proti sobě. Lidé mimo jeho stranu však měli na tuto operaci jiné názory. Například někdejší šéf

---

⁷² AMBROZEK, Libor. Pošpiněné čisté ruce [online]. kdu.cz, 31. prosince 1999. Dostupné na <<https://www.kdu.cz/aktualne/archiv/2000/pospinene-ciste-ruce>>.

⁷³ DOLANSKÝ, Lukáš: Akce Čisté ruce končí a nekončí [online]. iDnes.cz, 31. května 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/akce-ciste-ruce-konci-a-nekonci.A000531180502domaci_jkl>

⁷⁴ MIKO: Nejzbytečnější protikorupční zásah... [online].

⁷⁵ ČTK. Akce Čisté ruce nedosáhla očekávaných výsledků [online]. idnes.cz, 13. ledna 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/akce-ciste-ruce-nedosahla-ocekavanych-vysledku.A_000113_173504_domaci_>.

⁷⁶ ČTK. Premiér: Bašta s akcí Čisté ruce uspěl [online]. ihned.cz, 15. března 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/premier-basta-s-akci-ciste-ruce-uspel.A000315193354domaci_mhk>.

Úřadu finanční kriminality a ochrany státu Martin Pavlík komentoval operaci takto: „Práce analytiků byla zbytečná, dublovali policii i žalobce. Jejich výstupy stejně končily u nás a my se tím museli zabývat od začátku.“⁷⁷ I Václav Klaus, ač jeho strana byla de facto uchráněna se nezdráhal k akci vyjádřit negativně: „Aktivita ČSSD a zejména její akce „Čisté ruce“ vytváří prostředí, kdy se nevyplácí starat se o sebe, o svou rodinu, o svou práci, ale kdy se vyplácí „koukat se do kuchyně sousedovi“ a dávat Baštovi „podněty“. Lidé si touto zdánlivě legitimní cestou začínají vyřizovat své staré účty... Nebezpečné je na tom hlavně to, že se trestní oznámení podává až příliš snadno, že sice způsobí spoustu nepříjemností, ale že člověk sám tímto činem moc neriskuje a že za svůj čin nenese žádnou bezprostřední odpovědnost (ani morální). To je nesmírně zhoubné.“⁷⁸

Z 2500 trestních oznámení, které vláda v rámci této operace podala, došlo ke zdárnému konci opravdu minimum. Za největší úspěch Akce čisté ruce se dá považovat kauza Liberta, ve které došlo k odsouzení tehdejšího ministra financí Iva Svobody (ČSSD) a jeho poradkyně Barbory Snopkové v listopadu 1999. Výše trestu byla pětileté odnětí svobody. Zatímco Ivo Svoboda se s trestem smířil, Barbora Snopková se až k dnešnímu dni snaží o očištění svého jména. Snopková tvrdí, že se oba stali obětí vykonstruované kauzy, protože Ivo Svoboda překážel prodeji státního podílu Mostecké uhelné společnosti, když se snažil prosadit standartní tržní soutěž o tento podíl. Snopková také vypověděla o údajném vyhrožování šéfa premiérových poradců Miroslava Šloufa, který jim řekl, že se „v té Libertě určitě něco najde“.⁷⁹ Jak bude demonstrováno v kapitole 3.3., kdyby se tuto změnu v rámci způsobu prodeje podílu Mostecké uhelné společnosti podařilo Svobodovi prosadit, nemusel stát utrpět takovou finanční ztrátu, jakou ve výsledku utrpěl.

V reakci na vyšetřování této kauzy Iva Svobodu premiér okamžitě po zahájení trestního stíhání odvolal. „Na ministry financí jsem vůbec neměl velké štěstí. Prvního z nich, Iva Svobodu, jsem musel zhruba po roce odvolat v souvislosti s jeho trestním stíháním ve věci šesti milionů korun, údajně zpronevěřených v jakési továrně na výrobu kočárků. I když dodnes nejsem subjektivně přesvědčen o jeho vině, zastávám názor, že u politiků neplatí presumpce neviny, ale presumpce viny, má-li být politika důvěryhodná. Je-li však již zahájeno trestní stíhání, lze předpokládat, že relevantní důkazy existují.“⁸⁰ Názor týkající se „presumpce viny politiků“ prezentoval Miloš Zeman v budoucnosti ještě několikrát, do chvíle, než se postavil na stranu současného předsedy vlády Andreje Babiše, kdy tento názor úplně otočil a dovolával se presumpce

⁷⁷ OTTO, Pavel a HRBÁČEK, Jan. Žalobce: Akce "čisté ruce" kýžený efekt nepřinesla [online]. ihned.cz, 5. září 2003. Dostupné na <<https://archiv.ihned.cz/c1-13322470-zalobce-akce-ciste-ruce-kyzeny-efekt-nepřinesla>>.

⁷⁸ KLAUS, Václav, ŽANTOVSKÝ, Petr. Od opoziční smlouvy k tolerančnímu patentu. Praha: Votobia, 2000. s. 189.

⁷⁹ SEZEMSKÝ, Jiří. Co zamlčela MF DNES k akci Čisté ruce, kdy pro Zemana platila presumpce viny. A dnes u Babiše neplatí [online]. 6. srpna 2019. Dostupné na <<https://www.forum24.cz/co-zamlcela-mf-dnes-k-akci-ciste-ruce-kdy-pro-zemana-platila-presumpce-viny-a-dnes-u-babise-neplati/>>.

⁸⁰ ZEMAN: Jak jsem se mýlil..., s. 188–189.

nevinu pro každého člověka, s odkazem na kauzu Věry Jourové, která byla v roce 2006 držena ve vazbě, a nakonec jí byla prokázána nevina.⁸¹

Kromě této kauzy byla součástí Akce čisté ruce vedena ještě kauza Třineckých železáren (viz. kapitola 3.2.), kdy byl vynesena pravomocný rozsudek nad podnikatelem Šrejberem ve výši pět a půl roku nepodmíněného odnětí svobody za zneužití informací v obchodním styku. Nejvyšší soud ale tento rozsudek po 131 dnech zrušil, s ohledem na politické tlaky, kvůli kterým bylo celé vyšetřování zpochybněno.⁸² V rámci organizačních složek státu stojí Baštův tým za zřízením finanční policie a prokuratury, což bylo navrženo v roce 1999.⁸³

Miloš Zeman zpětně považuje za „špunt brzdící razantnější vyznění akce“ soudy. „Jednou jsem řekl Pavlu Rychetskému, že neznám línější a neschopnější bandu, než jsou čeští soudci, beroucí horentní mzdy za (čest výjimkám) nicnedělání.“⁸⁴

„Jestliže v roce 1998 činil počet trestních stíhání v oblasti ekonomické kriminality čtyři tisíce případů ročně, v roce 2002 již stoupl na 22 500 případů ročně. Přitom nikdo nemůže tvrdit, že došlo k téměř šestinásobnému růstu této kriminality, došlo pouze k daleko výraznějšímu tlaku na její sledování. Uvolnili jsme sto padesát milionů korun na zřízení specializovaných státních zastupitelství, která hospodářskou kriminalitu stíhala.“⁸⁵

I přes horentní snahu Miloše Zemana ubránit dobré jméno jeho operace Akce čisté ruce, se lze na základě faktů, statistických údajů i subjektivního dojmu domnívat, že šlo o zbytečný manévr tehdejší vlády. Bylo by však velmi zajímavé sledovat, zda by byla operace úspěšnější, pokud by nedošlo k uzavření opoziční smlouvy. Faktorů, které nasvědčují, že by tomu tak bylo, není málo.

Přímé angažmá vládních představitelů lze považovat za vysoké, vzhledem k tomu, že Akci čisté ruce vedl ministr bez portfeje Jaroslav Bašta na popud premiéra Miloše Zemana. V případě této kauzy nešlo o korupční jednání jako takové, proto typ mechanismu podvodu není nutné řešit. Svým způsobem lze neúspěch operace přičítat mezeře v zákoně, vzhledem k tomu, že skupina, která operaci vedla, neměla žádné speciální zákonné pravomoci pro výkon svého poslání, a proto byla odkázána na pouhé podávání trestních oznámení. Za škodu lze považovat zbytečnost této operace vzhledem k reálnému dopadu jejího působení. Výsledkem Akce čisté ruce je pouze jediný větší „úspěšně“ skončený případ s Ivem Svobodou a Barborou Snopkovou, který však vyvolává mnoho otázek a pochybností o tom, zdali bylo rozhodnuto spravedlivě.

---

⁸¹ Tamtéž

⁸² MIKO: Nejzbytečnější protikorupční zásah... [online].

⁸³ OTTO, HRBÁČEK: Žalobce: Akce "čisté ruce" kýžený efekt nepřinesla [online].

⁸⁴ ZEMAN: Jak jsem se mýlil..., s. 197.

⁸⁵ Tamtéž, s. 196.

3.2. Třinecké železárny

Spojitosť falešných sponzorů ODS, jejichž odhalení v roce 1997 bylo jedním z hlavních důvodů, které položily druhou vládu Václava Klause, s privatizací Třineckých železáren, byla v době, kdy se kauza objevila, takřka nulová. To se však změnilo v průběhu vyšetřování a prvních výpovědí aktérů této kauzy. Nebýt korupčního jednání při privatizaci Třineckých železáren, nevznikla by kauza falešných sponzorů ODS a následně nemusela padnout vláda Václava Klause. Teoreticky tak možná nikdy nemuselo dojít ke vzniku opoziční smlouvy.

Odkrývání korupčního jednání v souvislosti s privatizací Třineckých železáren, začalo zveřejněním výroční zprávy o financování ODS za rok 1995. Záhy po jejím zveřejnění bylo zjištěno, že největšími sponzory strany v tomto roce byli Radžív Sinha z ostrova Mauricius a Lajos Bács z Maďarska. Jejich dary straně byly ve shodné výši 3,75 milionů korun. Po nesložitém pátrání bylo odhaleno, že oba dárci jsou smyšlení. Maďarský dárcce byl v té době již po smrti a mauricijský se od daru distancoval.⁸⁶

K odhalení identity maďarského dárcce značně přispělo maďarské médium Népszava, jež se chtělo Bácsse optat na důvod podpory české politické strany. Na místo odpovědi zjistilo, že je dárcce několik let po smrti. Mluvčí ODS hájila stranu tím, že strana má k dispozici adresu i rodné číslo Bácsse. Odmítala je však ukázat a uvedeny ve finanční zprávě nebyly. Uvést údaje o sponzorech politických stran, jejichž dary převyšují 100.000,- Kč, byla však v té době povinnost uložená zákonem. Dalšího dne se Lidové noviny pokusily najít Sinhu, od kterého přišla straně identická částka. Po konfrontaci Sinhy, na kterého byl dar napsán, však zjistily, že on žádný dar neposlal a o ODS nikdy neslyšel.⁸⁷ Je až s podivem, jak nedůsledně došlo k zakrytí pravých dárců. Volbou exotických jmen, jako by ten, kdo je vybral, chtěl na celou tuto situaci upozornit. Kdyby byli dárci kryti falešnými jmény českými nebo slovenskými, nemuselo k jejich odhalení možná vůbec dojít.

Člověkem, na kterého se upřela největší pozornost v souvislosti s touto situací byl tehdejší výkonný místopředseda ODS Libor Novák, jehož podpis se nacházel na daňovém přiznání, ze kterého tato finanční zpráva čerpala.⁸⁸ K maďarskému dárci se vyjádřil tak, že jeho bližší údaje nezná a neví, kde by se mohl nacházet. Slíbil však nalezení obou dárců a nepříjemnou situaci se mu tímto slibem podařilo zhruba na rok uklidnit. O celé věci se znovu začalo mluvit po rezignaci ministra zahraničí a místopředsedy ODS Josefa Zieleniece na obě své funkce, jak již bylo zmíněno

---

⁸⁶ STRAŠILKOVÁ: Tzv. „sarajevský atentát“ odstartoval zatím největší politickou krizi v ČR [online].

⁸⁷ SLONKOVÁ, KUBÍK: Tíha olova..., s. 248–250.

⁸⁸ MF DNES, ČTK, KOLOMAZNÍKOVÁ, Jana, SLONKOVÁ, Sabina. Kauza Novák skončila [online]. iDnes.cz, 25. května 2001. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kauza-novak-skoncila.A001128_100605_domaci_mhk>.

v kapitole 2.1.⁸⁹ Důvod odchodu jednoho z hlavních zakladatelů a ideových vůdců ODS novináře velmi zajímal. Zieleniec jako důvod své rezignace uvedl neochotu vedení ODS, zejména samotného předsedy, vyšetřit podezřelé praktiky uvnitř hospodaření strany.⁹⁰

Měsíc po jeho rezignaci přichází TV Nova s oznámením, že původcem sponzorského daru, který byl rozdělen mezi falešné sponzory, je bývalý tenista Milan Šrejber, který byl v té době již podnikatelem. Tuto informaci 4 dny poté samotný Šrejber potvrzuje Jiřímu Kubíkovi z MF DNES, prý si však nepamatuje částku ani datum a o jménech Bács a Sinha nikdy neslyšel. ODS se k věci nikterak nevyjádřila a pokračovala v pátrání. Výsledkem tohoto pátrání pak bylo pouhé potvrzení Šrejbera.⁹¹

Kromě Milana Šrejbera, byla aktérkou nekalého sponzoringu ODS také Jarmila Mlejnková, pracující jako sekretářka ve společnosti 1. Silas. Milan Šrejber i 1. Silas byli v té době spolujednateli Moravie Steel.⁹² Z účtu Mlejnkové přišlo na účet ODS 7,5 milionu korun, tedy částka totožná s tou, která přišla ODS v součtu za Bácsa a Sinhu. Tyto finance pak byly v účetnictví vedeny jako dary čtyř podnikatelů ze severních Čech.⁹³

Redakce MF DNES obdržela informaci od mediálního poradce ODS Koláře, který tvrdil, že Jiří Zielenec, Libor Novák i Václav Klaus byli s původem peněz seznámeni již rok a půl před vypuknutím kauzy. O Zielenecovi s Novákem to tvrdil s jistotou. Ani jeden z označených však ze začátku nic nepřiznal.⁹⁴ Jiří Zielenec nakonec přiznal, že o sponzorech věděl. Tvrdil, že až do své rezignace doufal, že přesvědčí předsedu Klause o vzdání se těchto peněz. Václav Klaus všechno popřel. Libor Novák se ke lhaní veřejnosti i ostatním členům ODS přiznal na tiskové konferenci.⁹⁵

Libor Novák se v této kauze stal obžalovaným z trestného činu zkrácení daně, poplatku, a podobné dávky a v případě uznání viny z tohoto trestného činu, mu hrozilo až dvanáct let odnětí svobody. Konkrétní částka, o kterou měl stát na daních připravit tím, že nechal v daňovém přiznání za rok 1995 rozepsat dva sponzorské dary v celkové hodnotě 15 milionů korun na více dárců, než kolik jich ve skutečnosti bylo, byla 1,077 milionu korun. Návrh žalobce směřoval k Městskému soudu v Praze.⁹⁶

---

⁸⁹ SLONKOVÁ, KUBÍK: Tíha olova..., s. 250–251.

⁹⁰ STRAŠÍLKOVÁ: Tzv. „sarajevský atentát“ odstartoval zatím největší politickou krizi v ČR [online].

⁹¹ SLONKOVÁ, KUBÍK: Tíha olova..., s. 252–253.

⁹² ČTK, KMENTA, Jaroslav, SLONKOVÁ, Sabina, KUBÍK, Jiří. Před soudem promluví korunní svědek Zieleniec [online]. iDnes.cz, 25. dubna 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/pred-soudem-promluvi-korunni-svedek-zieleniec.A000425074858domaci_jpl>.

⁹³ SLONKOVÁ, Sabina a KUBÍK, Jiří. Rösch: Novák o všem věděl [online]. iDnes.cz, 22. dubna 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rosch-novak-o-vsem-vedel.A000421233254domaci_ond>.

⁹⁴ SLONKOVÁ, KUBÍK: Tíha olova..., s. 254, 257.

⁹⁵ Tamtéž, s. 258, 260.

⁹⁶ IDNES.CZ, ČTK, MF DNES, NAVARA, Luděk. Libor Novák je možná volný nezákonně [online]. iDnes.cz, 2. dubna 2001. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/libor-novak-je-mozna-volny-nezakonne.A010402_123705_domaci_mhk>.

Během jednání před Městským soudem v Praze jako první potvrdil spojení Milana Šrejbera a ODS místopředseda ODS Miroslav Macek: „V listopadu 1997 nám na finanční komisi ODS Libor Novák řekl, že byl v roce 1995 osloven skupinou podnikatelů ze severní Moravy a že mezi nimi byli i zájemci o privatizaci Třineckých železáren. Říkal jim, že by nebylo vhodné, aby darovali ODS peníze v době, kdy vláda rozhodovala o této privatizaci. Doporučil jim, ať peníze buď nedávají, nebo ať si zajistí konkrétní lidi, kteří tyto peníze ODS poukáží.“ Novák před soudem na Mackova slova zareagoval následovně: „Jen jsem upozorňoval případné sponzory, že jejich jména budou zveřejněna, nebo musí dar poskytnout jiná osoba.“ V říjnu roku 1995 finanční skupina Moravia Steel vyhrála soutěž o Třinecké Železářny. Dary, u kterých se prokázalo napojení na Moravii Steel, ODS obdržela na konci tohoto roku. Státní zástupce František Fíla zmínil Třinecké železářny i v obžalobě a stanoviska státního zastupitelství považovala spojení darů a privatizace za evidentní. K tomu, že by za rozepsáním dárců Libor Novák stál, se však nepřiznal a neexistoval přímý důkaz, který by ho usvědčil.⁹⁷

Policie se domnívala, že účelem poskytnutí darů nebylo standartní vítězství ve veřejné obchodní soutěži. Třinecké železářny totiž ze zákona vyžadovaly investici do odstranění ekologických škod, z čehož policie vyvodila, že částky, které přicházely na konto ODS, byly především jako odměna za prosazení návrhu ve vládě na poskytnutí půlmiliardové dotace na odstranění těchto škod. Pokud by se tak nestalo, spolu s cenou většinového podílu v Třineckých železárnách, za který Moravia Steel nabízela 2,6 miliardy korun, by převzetí železáren Moravii Steel vyšlo na více jak tři miliardy korun. Soutěže se účastnila také Slezská leasingová společnost, která nabízela 2,3 miliardy korun za většinový podíl v železárnách s tím, že ekologickou dotaci nepožaduje a půlmiliardovou škodu odstraní sama na své náklady. Vzhledem k potřebné výši ekologické dotace bylo tedy pro stát značně nevýhodné vybrat Moravii Steel, která tuto dotaci na rozdíl od svého konkurenta požadovala. Stát by v případě vítězství Slezské leasingové společnosti vydělal na privatizaci o 200 milionů korun více než v případě vítězství Moravie Steel. Zvýhodnění Moravie Steel v soutěži je tedy zjevné, vzhledem k tomu že nebylo dostatečně odůvodněno, v čem by byl výběr Moravie Steel pro stát tak přínosný, aby překonal rozdíl 200 milionů korun ve statní kase. Samotný Václav Klaus komentoval situaci takto: „Nebudu vám na nic odpovídat. Těch usnesení byly tisíce... Už si na nic nepamatuji.“⁹⁸ Milan Šrejber se nikdy k jednání před soudem z důvodu svého pobytu v zahraničí nedostavil, přičemž se několikrát vyjádřil, že i kdyby se dostavil, odmítl by vypovídat.⁹⁹

---

⁹⁷ ČTK, KMENTA, SLONKOVÁ, KUBÍK: Před soudem promluví korunní... [online].

⁹⁸ Tamtéž

⁹⁹ MF DNES, ČTK, KOLOMAZNÍKOVÁ, SLONKOVÁ: Kauza Novák skončila [online].

8. června 2000 byl Novák zproštěn obžaloby pražským Městským soudem pro nedostatek důkazů, kdy soudu nebyl předložen důkaz, který by potvrdil, že Novák věděl o smyšlených dárcích a rozepisování darů v době, kdy k tomu docházelo. Státní zástupce se proti tomuto rozhodnutí okamžitě odvolal. Vrchní soud 28. listopadu 2000 akorát potvrdil rozhodnutí Městského soudu v Praze. Ze strany vrchního státního zástupce přišel návrh vrátit případ na Městský soud, který dle jeho názoru neposoudil všechny důkazy. Městský soud Libora Nováka zprostil obžaloby pro nedostatek důkazů, odmítl však konstatovat, že je nevinný.¹⁰⁰

Ministr spravedlnosti Jaroslav Bureš nevyužil možnosti podat Nejvyššímu soudu návrh stížnosti na porušení zákona, který mu poslalo Nejvyšší státní zastupitelství, z obavy, že by se rozsudek nezměnil. O znovuotevření kauzy uvažoval i v prosinci 2000 tehdejší ministr spravedlnosti Pavel Rychetský. Nebyl spokojen s tím, že viníci trestného činu, ke kterému nepochybně došlo, nebudou dopadeni. Nakonec to ale neudělal. V květnu 2000 totiž došlo ke schválení části novely daňového řádu, která upravovala danění darů polickými stranám. Konkrétně povinnost politických stran odvádět státu darovací daň, zrušila.¹⁰¹

Pro změnu zákona bylo tehdy 146 poslanců. Když však novináři některé z nich s hlasováním pro tento návrh konfrontovali, většinou si na toto konkrétní hlasování nevzpomínali, jako by s tím nechtěli mít nic společného.¹⁰²

Podle § 16 z. č. 140/1961 Sb., trestní zákoník, se trestný čin posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl spáchán, pokud je ale pozdější právní úprava pro pachatele příznivější, posuzuje se podle ní. Trestnost daňových úniků, které byly ještě do konce roku 2000 trestným činem tedy zanikla a všechny podvody, ke kterým do této chvíle došlo, byly touto novelou očištěny. Změnou zákona tak poslanci včas zachránili jak Libora Nováka, tak sebe samotné před dalšími kauzami, které by se bezpochyby časem objevily.

Míru přímého angažování vládních představitelů lze považovat za vysokou. Jediný, kdo do dnešního dne povědomí o této kauze popírá, je Václav Klaus. Libor Novák i Jiří Zieleniec přiznali, že o transakcích věděli. Typem mechanismu podvodu bylo úplatkářství. Mezera v zákoně, v době neodvedení darovací daně neexistovala. Byla dodána až v období, kdy byl Libor Novák před soudem, což ho zpětně očistilo. Ztráta státu na upřednostnění společnosti Moravia Steel před Slezskou leasingovou společností je odhadována na zhruba 200 milionů korun. Odsouzení podnikatele Milana Šrejbera bylo však Nejvyšším soudem zrušeno.

---

¹⁰⁰ Tamtéž

¹⁰¹ Tamtéž

¹⁰² SLONKOVÁ, Sabina, KUBÍK, Jiří. Financování stran může zahalit mlha [online]. iDnes.cz, 20. dubna 2001. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/financovani-stran-muze-zahalit-mlha.A010420_224221_domaci_was>.

3.3. Mostecká uhelná

O privatizaci Mostecké uhelné společnosti (MUS) hovoří iDnes.cz jako o „učebnicovém příkladu divoké privatizace“¹⁰³, i z toho důvodu je tato kauza vhodným kandidátem k analýze v rámci této práce. Ke vzniku MUS došlo na konci roku 1993 sloučením státních podniků Doly a úpravny Komořany, Doly Ležáky a Doly Hlubina.¹⁰⁴ Její privatizace započala v roce 1994, kdy bylo do druhé vlny kupónové privatizace začleněno 49 % jejich akcií, stát si prostřednictvím Fondu národního majetku (FNM) ve vlastnictví ponechal 46,29 % akcií a necelých 5 % akcií bylo bezplatně poskytnuto obcím nacházejícím se v okolí uhelných oblastí. Stát měl za to, že obce, kterým bezplatně poskytl akcie, s ním budou „táhnout za jeden provaz“ a cítil se ve své pozici akcionáře s největším vlivem neohrožen, přestože již nevladl většinový podíl.¹⁰⁵ Těch pár procent, které si stát neponechal a poskytl je obcím, nakonec rozhodlo o celém osudu MUS i roli státu v tomto podniku.

Podnikatelů hrajících významnou roli v této aféře bylo více, nejvýraznějším se ale stal Antonín Koláček, který v představenstvu zastupoval významného akcionáře Komerční banku.¹⁰⁶ Antonín Koláček před svým členstvím v představenstvu MUS spoluzakládal společnost Newton Financial Management Group. Této společnosti vedení MUS z prostředků finančních rezerv, které měla MUS zřízené povinně ze zákona na budoucí zahlazování následků těžební činnosti, zapůjčilo v roce 1997 dvě a půl miliardy korun. Tuto bezúročnou půjčku následně Financial Management Group využila ke skupování akcií MUS od obcí a drobných akcionářů.¹⁰⁷ Zde došlo k prvnímu rozporu se zákonem, kdy Antonín Koláček figuroval coby člen vedení obou firem, k čemuž nedostal souhlas valné hromady MUS, jak bylo podmínkou § 196a zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Finanční ředitel a správce hmotných rezerv MUS poskytl prostředky společnosti, ve které byl předsedou představenstva, aby začala zvětšovat svůj podíl ve společnosti, která prostředky bezúročně půjčila. Tato machinace začala v roce 1997 a FNM se o ní dozvěděl až o rok později.¹⁰⁸

---

¹⁰³ STRNAD, František. Učebnicový příklad divoké privatizace Mostecká uhelná je stále u soudu [online]. iDnes.cz, 7. září 2019. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mostecka-uhelna-kauza-soud-privatizace.A190902_499175_domaci_zaz>.

¹⁰⁴ VLČEK, Tomáš, ČERNOCH, Filip. Energetický sektor České republiky. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 75.

¹⁰⁵ CHARVÁT, Milan. Antonín Koláček – klíčová postava kauzy MUS [online]. MontyRich.cz, 18. října 2013. Dostupné z: <<http://montyrich.cz/novinky/byznys/1530-antonin-kolacekklicova-postava-kauzy-mus>>.

¹⁰⁶ KURKA, Bohumil. Severočeský hnědouhelný revír – historie, současnost, perspektivy. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, s. 26. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/321177/esf_m/>.

¹⁰⁷ KUBÁTOVÁ, Zuzana. Soud odhalující miliardový podvod začal. O co se hraje? [online]. 13. května 2013. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/soud-odhalujici-miliardovy-podvod-zacal-o-co-se-hraje/r~i:article:779408/>>.

¹⁰⁸ KURKA: Severočeský hnědouhelný revír..., s. 26.

Jak se o tom FNM dozvěděl, snažil se spojit se zbylými akcionáři, aby společně zamezili ovládnutí MUS Kolářkem a spol. Vedení MUS bylo Fondem požádáno o svolání valné hromady, za účelem odvolání hlavních aktérů této akce. Tady došlo k druhému rozporu se zákonem, kdy valnou hromadu, k jejímuž svolání podal FNM žádost 2. března 1998, uskutečnila MUS až 24. dubna téhož roku. Nedodržela tak zákonnou čtyřicetidenní lhůtu od podání žádosti. Tento nelegálně získaný čas využilo vedení MUS logicky k obstarání zbytku akcií nebo dohodě s jejich držiteli, které byly potřeba pro získání většinového podílu ve společnosti.¹⁰⁹ Češka o situaci informoval ministra financí, šéfa resortu průmyslu a obchodu i policii. Jeho snahu zvrátit situaci navíc reflektuje stanovisko, které podal FNM ČR k mimořádné valné hromadě MUS: „V době, kdy FNM ČR získal toto podezření, nebylo riziko převzetí patrné z veřejně dostupných informací o akcionářích. Neoficiální informace ale hovořily o zájmově propojené síti, která již tehdy byla schopna přehlasovat FNM ČR, a MUS tak převzít. Nasvědčoval tomu jen vývoj ceny akcií, který signalizoval skupování typické pro získání majority. Pokud bude na mimořádné valné hromadě státní akcionář přehlasován a žádné změny v orgánech MUS neproběhnou, bude to přesvědčivý důkaz, že podezření bylo správné a převzetí firmy má pod kontrolou stávající management.“ Trestné činy, ze kterých FNM MUS podezíral, byly trestný čin zneužití informací v obchodním styku, porušení povinností při správě cizího majetku, případně trestný čin podvodu. Když byla valná hromada konečně svolána, Fond na ní se svým návrhem na odvolání představenstva neuspěl. Nedlouho na to byl odvolán z místa vedoucího oddělení nakládání s cennými papíry na FNM Jirí Valtr, který byl v MUS zástupcem FNM a dle slov tehdejšího šéfa FNM Romana Česky hlasoval proti instrukcím a zájmům FNM.¹¹⁰ Boj o převahu v MUS a o možnost rozhodovat o směřování společnosti tedy FNM prohrál. Už v tento moment to byla pro stát obrovská rána. To nejhorší ale mělo teprve přijít.

28. července 1999 bylo vydáno usnesení vlády České republiky č. 819 ke způsobu privatizace 46,29 % akcií akciové společnosti Mostecká uhelná společnost. Konkrétně šlo o 4.089.763 kusů akcií o nominální hodnotě 1.000,- Kč za kus, které byly prodány předem určenému vlastníku firmě INVESTENERGY SA, se sídlem ve Švýcarsku za dohodnutou cenu 650.000.000,- Kč, která měla být zaplácena v plné výši na účet FNM. Realizaci této privatizace uložila vláda místopředsedovi vlády, ministru financí a předsedovi prezidia FNM. Toto usnesení bylo podepsáno Milošem Zemanem v. z. a Vladimírem Špidlou (ČSSD) v. r.¹¹¹

---

¹⁰⁹ Tamtéž

¹¹⁰ LÉKO, István. Jak Tošovského vláda selhala. Svědectví o kritickém dni v historii Mostecké uhelné společnosti. [online]. 9. prosince. 2011. Dostupné z: <https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/jak-tosovskeho-vlada-selhala-svedectvi-o-kritickem-dni-v-historii-mostecke-uhelne-spolecnosti.A111130_054143_pozice_46467>.

¹¹¹ Usnesení vlády České republiky č. 819 ze dne 28. července 1999. Dostupné z: <https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/05F226ADADB244CCCC12571B6006C8FDF>.

Na tom, že se stát chce zbavit podílu v podniku, kde je menšinovým vlastníkem, navíc když většinu ovládl jediný soukromý subjekt, takže stát v podstatě nemá takřka vlastně žádné slovo, by nebylo nic neobvyklého. Neobvyklé jsou však podmínky, za kterých tak stát učinil. Zásadním problémem tohoto usnesení, kromě velkého podcenění, bylo, že vláda nedbala o to, kdo je skutečným vlastníkem společnosti INVESTENERGY SA, ani o to jakého původu jsou finanční prostředky, za které nabyvatelská společnost státem prodávané akcie kupuje. V roce 2019 uvedl tehdejší ministr financí Pavel Mertlík, navrhovatel odkupu zbylých 46,29 %, že skutečné vlastníky neznal nikdo z kabinetu ani on sám. Ve své svědecké výpovědi u Městského soudu v Praze uvedl, že pro něj bylo primární, že BIS jednoznačně neoznačila kupce jako nedůvěryhodného. Místo toho, aby vláda uspořádala výběrové řízení, dala přednost společnosti, která slíbila restrukturalizaci a vyplacení peněz předem. Touto transakcí se začala zabývat policie České republiky v roce 2003. Následně v roce 2008 byl tento případ odložen pro nedostatek důkazů. Nebýt švýcarských orgánů, které zadržely českým podnikatelům na účtech 700 milionu franků, by aféru pravděpodobně české orgány už nikdy neotevřely.¹¹²

Nulová snaha znát totožnost pravých vlastníků společnosti INVESTENERGY SA se jeví velmi podezřele. Především proto, že právě kvůli podobné machinaci, kdy se za společností skrýval někdo jiný, než bylo prezentováno, přišel stát o majoritní podíl v té samé společnosti. Prodat zbývající, avšak stále skoro poloviční podíl v MUS takto neopatrným způsobem, je hodno zvýšené pozornosti. Domněnky Barbory Snopkové o tom, že byla spolu s exministrem financí Ivem Svobodou „odstraněna z cesty“ (viz. kapitola 3.1.), protože chtěl Svoboda prosadit standartní soutěž o prodej zmíněného podílu, se nezdají tolik nepravděpodobné.

Díky otevření případu švýcarskou justicí se začaly objevovat nové skutečnosti i ve vztahu k české politické scéně. Bylo totiž doloženo, že INVESTENERGY SA krátce po vydání zmíněného usnesení vlády poslalo částku přesahující 170 milionů korun na gibraltarský účet, ke kterému měl přístup přítel Stanislava Grosse Pavel Musel. Z tohoto účtu část peněz dále putovala na dva účty. Na účet tehdejšího poradce Stanislava Grosse Jiřího Martínka přišla částka 10,2. milionu korun a na účet otce tehdejšího náměstka ministra průmyslu a obchodu Roberta Sýkora, kterého na tuto funkci doporučil právě Gross, přišlo 2,9 milionu korun. Robert Sýkora o několik let později Grossovi pomohl s problémem, týkajícím se prokazování majetku, když mu prodal za 20 milionů korun akcie společnosti Moravia Energy a Gross je obratem prodal za 100 milionů korun.¹¹³

---

¹¹² STRNAD: Učebnicový příklad divoké privatizace... [online].

¹¹³ KOPECKÝ, Josef. Gross přerušil členství v ČSSD kvůli kauze kolem mosteckých dolů [online]. iDnes.cz, 6. ledna 2011. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/gross-prerusil-clenstvi-v-cssd-kvuli-kauze-kolem-mosteckych-dolu.A110106_160046_domaci_kop>.

Švýcarský soud vyčíslil škodu, kterou Česká republika utrpěla prodejem podílu společnosti INVESTENERGY SA, v přepočtu na zhruba dvě miliardy korun. Obvinění Pavla Musely a Roberta Sýkory se ujala česká policie, protože dle švýcarských zákonů bylo jejich jednání již promlčené. Sýkora, jakožto náměstek ministra průmyslu a obchodu, měl být tím, kdo spolupracoval s manažery MUS přímo z vlády. Někteří říkají, že k tomuto nestandardnímu prodeji došlo, protože „vládu obelhal“. Musela údajně disponoval skoro 200 miliony korun na všemožné potřebné úplatky. Jeho stíhání však bylo pro nedostatek svéprávnosti zastaveno.¹¹⁴ Pavel Musela totiž v říjnu 2008 spadl z posedu při lovu v Uherském Hradišti a poranil si mozek natolik, že až na základní komunikaci a schopnost poznat vlastní rodinu, si na nic nepamatoval. Jeho bratr byl dlouho přesvědčený o tom, že nešlo o náhodu a důvod možného úmyslného zmrzačení připisoval vlivu v jeho firmách, ale také tomu, že „věděl příliš mnoho“ například v kauze MUS. Cizí zavinění se však nikdy nepodařilo prokázat.¹¹⁵

Kromě pětice manažerů, je dosud vedené řízení pouze s bývalým náměstkem Robertem Sýkorou, který byl v říjnu 2016 protikorupční policií obviněn kvůli přijetí úplatku¹¹⁶ a v květnu 2017 byl obžalován Vrchním státním zastupitelstvím v Olomouci.¹¹⁷ Obvinění jedné jediné osoby z veřejného sektoru je v takto velkém případě až pozoruhodně málo. Určitě nestačilo pouze připravit podklady a následně oklamat vládu, aby podklady schválila. Na celém procesu se jistě podílelo mnoho menších článků, které však nikdy nebyly odhaleny.

Za pozornost jistě stojí také role Stanislava Grosse a jeho podezřelé napojení na peníze, které byly poslány z účtu kupce státního podílu MUS. I samotný neúspěch české policie, a naopak velký úspěch policie švýcarské, může být jistým ukazatelem ovlivnitelnosti státních institucí. Bez patřičných důkazů se ale vždy bude jednat o pouhé spekulace.

Přímé angažování vládních činitelů na této kauze bylo vysoké. I kdyby prvotní privatizace MUS s ponecháním menšinového podílu neměla nekalý záměr, tak neověření firmy, které se prodal zbytek podílu MUS, je již na pováženou. Mělo by totiž z logiky věci jít o samozřejmost, vzhledem k tomu, že se předtím nepřátelsky ujala většinového podílu skupina

---

¹¹⁴ ČT24. Kauza MUS: Co je ve Švýcarsku promlčeno, řeší česká policie [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 30. července. Dostupné na <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1083881-kauza-mus-co-je-ve-svycarsku-promlceno-resi-ceska-policie>>.

¹¹⁵ SYROVÁTKA, Tomáš. Tragický příběh bratří Muselových: zbraně, peníze a vlivní lidé [online]. iDnes.cz, 11. listopadu 2011. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/pribeh-zbrojare-karla-musela-a-jeho-bratra-pavla.A111111_1683236_domaci_kot>.

¹¹⁶ ČTK. Policisté navrhli obžalovat šest mužů v kauze Mostecké uhelné [online]. novinky.cz, 14. října 2016. Dostupné na <<https://www.novinky.cz/krimi/clanek/policiste-navrhli-obzalovat-sest-muzu-v-kauze-mosteckeh-uhelne-40011562>>.

¹¹⁷ ČT24. Žalobce posílá k soudu šest lidí kvůli privatizaci Mostecké uhelné [online]. ČT24.cz, 2. května 2017. Dostupné na <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2106032-ct-zalobce-posila-k-soudu-sest-lidi-kvuli-privatizaci-mosteckeh-uhelne>>.

podnikatelů kolem Antonína Kolářka. I částka odeslaná na účet lidí z blízkého okolí Stanislava Grosse podporuje domněnku přímé účasti vládních představitelů. O mezeru v zákoně se v této aféře nejedná, jak je již řečeno na začátku kapitoly, šlo v podstatě o „divokou privatizaci“. Škoda, kterou měl utrpět český stát, vyčíslená švýcarskými soudy se pohybuje v rozmezí dvou miliard korun. Dodnes se vede soudní proces se skupinou podnikatelů, kteří nepřátelsky převzali MUS a z politiků pouze s Robertem Sýkorou.

3.4. Aféra Olovo

Aféra Olovo sice není korupční kauzou, jejíž podstatou by byl přímý peněžitý nebo majetkový prospěch nějakého subjektu na úkor státu, přesto si své místo v této práci a zvýšenou míru pozornosti zaslouží. Reflektuje totiž zákeřnost politického boje v době, které se tato práce věnuje. V české politice totiž nastala situace do té doby naprosto nevídaná. Vzájemné obviňování mezi příslušníky různých politických stran v rámci předvolebního boje, by nebylo nic nového, například ve vztahu Klaus a Zeman to bylo na denním pořádku, ale v rámci jedné strany, v takovém rozsahu a způsobem vskutku odporujícím dobrým mravům, se tak stalo prvně. Terčem zavrženíhodného útoku se měla stát místopředsdkyně vládnoucí ČSSD Petra Buzková, jejíž iniciály PB jsou příznačně shodné s chemickou značkou Olova.

Celou kauzu odstartovalo denní periodikum Mladá Fronta DNES. Do rukou jeho novinářů, známých pro svou investigativní práci, Sabině Slonkové a Jiřímu Kubíkovi, se dostal v noci ze dne 11. května na 12. května 2000 spis s názvem „materiál Olovo“. Jeho evidentním účelem bylo zdiskreditování místopředsdkyně ČSSD Petry Buzkové na základě lživých informací.¹¹⁸ Tento spis získali novináři od svého zdroje z Úřadu vlády, jehož totožnost odmítli uvést. Policie se navzdory institutu ochrany zdroje v tiskovém zákoně¹¹⁹ dožadovala po novinářích prozrazení totožnosti osoby, která jim materiál Olovo poskytla. Když tak novináři odmítli učinit, obvinila je policie z trestného činu nadržování dle § 166 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákoník.¹²⁰ Novináři dále sdělili, že jim tento neznámý zdroj již v minulosti poskytl cenné informace v podobě seznamu poradců Miloše Zemana s popisem jejich komunistické minulosti. Další z premiérových poradců jim dokonce potvrdil, že materiál Olovo je „veřejným tajemstvím“.¹²¹

Materiál Olovo měl deset stránek a byl členěný do tří kapitol. Základní informace o Petře Buzkové, Charakteristika problému vyvolaného Petrou Buzkovou a Návrh opatření. V návrzích opatření proti Petře Buzkové bylo například dání podnětu k šetření ve věci týrání svěřené osoby, kterou měla být její dcera, u příslušných institucí jako jsou Kruh bezpečí, dětský lékař a policie.

---

¹¹⁸ TABERY: Vládneme, nerušit..., s. 140.

¹¹⁹ historická verze: zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, v původním znění

¹²⁰ SLONKOVÁ, KUBÍK: Tíha olova..., s. 7.

¹²¹ Tamtéž, s. 9–10.

Zdroj uvedl, že materiál Olovo vznikl koncem února na Úřadu vlády v týmu premiérových poradců, které řídil Miroslav Šlouf. Petra Buzková v materiálu Olovo byla označena za nevzdělanou, vulgární, agresivní, línou, vymezující se vůči premiérovi a servilní ke hradu. Za její 3 mimořádně slabá místa byl označen její život v letech 1985–1989, kdy byla údajně evidována jako kriminálně závadová osoba v mravnostní složce SNB, dále zahlazená lustrace StB, kdy měla být převedena do kategorie „C“, tedy nevědomý informátor, přestože byla evidována pod krycím jménem, jak je tomu obvyklé u kategorie agent a případné ohrožení parlamentní funkce Petry Buzkové a s ní spojeného pozlátka společenského zvýhodnění. Zveřejnění diskreditačního materiálu mělo proběhnout pomocí falešných dopisů do médií, obou komor Parlamentu, Kanceláře prezidenta republiky a Lidového domu, které by byly posílány vymyšlenými osobami. V materiálu je zmíněno, že autoři disponují vlivem na sdělovací prostředky, které budou ve zveřejňování těchto fingoovaných dopisů spolupracovat.¹²²

Tehdejší ministr vnitra Stanislav Gross (ČSSD) pověřil policii prošetřením této kauzy v domnění, že se jedná o trestný čin pomluvy. Sám premiér slíbil, že kauzu vyšetří a svůj slib realizoval tím, že se na existenci materiálu Olovo v počítači na Úřadu vlády, zeptal šéfa svých poradců Miroslava Šloufa, který mu na to odvětil, že je to pitomost.¹²³ Petra Buzková podala trestní oznámení pro šíření pomluv hned následující den: „Mohu jednoznačně říct, že jsem trestní oznámení podávala proto, aby byl odhalen ten, kdo to napsal.“ řekla Buzková, v reakci na náznak Stanislava Grosse, že by mohl být stíhán i ten, kdo materiál Olovo vynesl z Úřadu vlády.¹²⁴ Vyšetřovatelé požadovali po novinářích originál materiálu Olovo, kvůli možnému zanechání otisků prstů, ti však neoblomně pokračovali v bránění totožnosti svého zdroje.¹²⁵

Do chvíle, než o aféře promluvil Zemanův poradce Zdeněk Šarapatka a za autora textu označil dalšího premiérova poradce Vratislava Šímu, všichni lidé v okolí Zemana jakoukoli spojitost s materiálem Olovo popírali.¹²⁶ Zdeněk Šarapatka v půlce srpna vyšetřovatelům sdělil, že celý tým premiérových poradců včetně Miroslava Šloufa o materiálu Olovo věděl a že autorem je jeden z poradců Vratislav Šíma.¹²⁷ Šarapatka o pár let později ve své knize „Jak jsem se bavil v politice“ na to, co mu Vratislav Šíma o materiálu Olovo řekl, vzpomněl takto: „Mirek Šlouf chce

---

¹²² Tamtéž, s. 10–12.

¹²³ Tamtéž, s. 13.

¹²⁴ SLONKOVÁ, Sabina, KUBÍK, Jiří. Zajímá mě jen autor Olova, říká Buzková [online]. iDnes.cz, 8. září 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zajima-me-jen-autor-olova-rika-buzkova.A000907231837domaci_bac>.

¹²⁵ SLONKOVÁ, KUBÍK: Tíha olova..., s. 15.

¹²⁶ JANOUŠ, Václav. Operace Olovo: Buzkovou chtěli poradci Zemana zdiskreditovat i skrz dceru [online].

iDnes.cz, 19. srpna 2019. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/petra-buzkova-milos-zeman-30-let-svobody-kauzy-a-afery-operace-olovo.A190812_113414_domaci_karb>.

¹²⁷ SLONKOVÁ, KUBÍK: Tíha olova..., s. 20.

vyřešit Buzkovou, chápeš? Definitivně! Kvůli Milošovi. Prostě... Buzková půjde od válu!“¹²⁸ V reakci na Šarapatkovu výpověď Miloš Zeman prohlásil, že byl před dvěma měsíci seznámen s faktem, že materiál Olovo sepsal Šarapatka. Následně premiér přišel s teorií, že se jedná o spiknutí nějaké konkrétní instituce a podal trestní oznámení na novináře Slonkovou a Kubíka a na neznámého pachatele. V trestním oznámení je podezříván z navedení neznámého pachatele, aby materiál z počítače na Úřadu vlády stáhnul, nebo dokonce z přiměnění neznámého pachatele, aby materiál, který sami vyrobili, do počítače Vratislava Šímy nahrál.¹²⁹ V reakci na toto trestní oznámení zakázal šéfredaktor Mladé Fronty zainteresovaným novinářům o celé kauze psát, jelikož už do toho byli osobně vtaženi.¹³⁰

Trestní oznámení Miloše Zemana vyvolalo velký rozruch. Experti na sdělovací prostředky i šéfredaktoři to dokonce považovali za útok na svobodu slova. Předsedkyně Syndikátu novinářů Irena Válová prohlásila: „Způsob, jakým vrcholí kauza Olovo je velice nebezpečný ve vztahu k demokracii, lidským právům a svobodě slova. Ve srovnání s tímto jsou všechny předchozí útoky na média nicotné.“¹³¹

Důvodů, proč by měl Miloš Zeman zájem na diskreditaci Petry Buzkové bylo hned několik. Především ten, že mu často stála v cestě. Byla známou kritičkou opoziční smlouvy a veřejně zastávala názor, že Miloš Zeman je ovlivňován svým poradcem Miroslavem Šloufem.¹³² Dále byla velkou zastánkyní zachování poměrného systému a snažila se o svém názoru přesvědčit i další spolustraníky. „Chci trvat na poměrném zastoupení, myslím, že je to stanovisko, které bude převažovat v sociální demokracii.“ Požadovala také, aby se vyjednávání o změně Ústavy účastnily všechny parlamentní strany.¹³³ Petra Buzková byla navíc velmi populární. Společně se Stanislavem Grosem se před volbami do Poslanecké sněmovny v roce 1998 umísťovala velmi vysoko na žebříčku důvěryhodných politiků, kdy dokonce dosahovala lepšího umístění než Tošovský nebo Havel. Pro ČSSD byla spolu s Grosse velkým přínosem, jelikož společně oslovovali tu část voličů ČSSD, které se svým projevem přičil Miloš Zeman. Rozdílné postoje a nesympatie nešly mezi Buzkovou a Zemanem přehlédnout.¹³⁴

Slonková s Kubíkem poslali materiál Olovo a texty, které prokazatelně psal Vratislav Šíma, soudním znalcům Musilové a Stichovi z FFUK, přestože na ně byl vyvíjen tlak policie. Výsledky obou rozborů prokázaly naprostou shodu. S jistotou tvrdí, že autorem materiálu Olovo je někdo s letitou praxí v aparátu komunistické instituce. Nic takového není možné napodobit ani se naučit.

¹²⁸ JANOŮŠ: Operace Olovo: Buzkovou chtěli... [online].

¹²⁹ SLONKOVÁ, KUBÍK: Tíha olova..., s. 26–27.

¹³⁰ Tamtéž, s. 32.

¹³¹ Tamtéž, s. 33.

¹³² JANOŮŠ: Operace Olovo: Buzkovou chtěli... [online].

¹³³ BALÍK: Občanská demokratická strana..., s. 47.

¹³⁴ KOPEČEK: Deformace demokracie..., s. 48.

Vyjádření Musilové: „Nalezené shodné znaky se vyskytují v dostatečném množství ve všech posuzovaných jazykových rovinách. Souhrn shodných jazykových a stylových vlastností je možno označit za neopakovatelný u jiné osoby a dovoluje vyslovit kategorický pozitivní závěr ohledně autorství textů.“ Vratislav Šíma, absolvent vysoké školy politické, pracoval 12 let jako aparátčík ÚV SSM, kde připravoval propagandistické kampaně.¹³⁵

V tomto případě byla vznesena tři obvinění. Slonková s Kubíkem byli obviněni z nadřzování na základě zatajování pachatele trestného činu. Dokonce jim hrozilo o rok delší odnětí svobody než třetímu obviněnému Vratislavu Šímovi, autorovi materiálu Olovo, protože by si museli odpykat trest i za toho, koho kryjí.¹³⁶ Na toto zareagoval prezident Václav Havel, který udělil novinářům Slonkové a Kubíkovi milost. Ti ji však odmítli, protože chtěli, aby bylo rozhodnuto o tom, v jakých případech se policie smí domáhat poskytnutí zdroje informací a kdy ne.¹³⁷

24. března 2001 Městské státní zastupitelství v Praze s konečnou platností zastavilo trestní stíhání Slonkové a Kubíka. Vzhledem k tomu, že byla kauza zastavena státním zastupitelstvím a nedostala se tak k soudu, nestalo se rozhodnutí precedentem. I když tedy nemá své místo v judikatuře, mělo by odradit policii od obviňování novinářů z krytí informátorů. Obvodní státní zástupce Prahy 1 Jiří Kára se pokusil podat obžalobu na Vratislava Šímu, ale Městské státní zastupitelství v Praze dne 13. května 2001 vyjádřilo s obžalobou nesouhlas.¹³⁸ Jiří Kubík se tázal mluvčího pražského státního zastupitelství, jak je možné, že bylo řízení zastaveno, když bylo evidentní, že je Vratislav Šíma autorem materiálu Olovo. Bylo mu odpovězeno, že o autorství není pochyb, že to bylo prokázáno, nicméně míra společenské nebezpečnosti není dostatečně velká, aby se mohlo jednat o trestný čin. Nedošlo ani k propuštění Vratislava Šímy z týmu poradců premiéra. Premiér ho odmítl vyhodit s argumentem, že názor státního zástupce ho nezajímá, protože důkazní materiál může vyhodnotit pouze soud, nikoliv státní zastupitelství.¹³⁹ Krátce poté co Šarapatka označil za autora Šímu se přitom Zeman nechal slyšet: „Pokud by se prokázalo, že kdokoliv, opakují kdokoliv z Úřadu vlády se něčeho tak podlého dopustil, bude samozřejmě hned vyhozen.“¹⁴⁰

Autor byl odhalen, jeho záměr byl jasný, přesto nedošlo k žádnému rozhodnutí o vině a trestu. Paradoxně po celou dobu kauzy to spíše vypadalo, že těmi špatnými jsou investigativní novináři, kteří se snažili dopátrat pravdy. Utajování zdroje, které bylo v souladu s tiskovým zákonem, oproti falešnému obvinění z prostituce a násilí na vlastním dítěti, bylo po celou dobu

¹³⁵ SLONKOVÁ, KUBÍK: *Tíha olova...*, s. 39–40.

¹³⁶ *Tamtéž*, s. 42–43.

¹³⁷ *Tamtéž*, s. 50–51.

¹³⁸ *Tamtéž*, s. 55, 57.

¹³⁹ *Tamtéž*, s. 58.

¹⁴⁰ HVÍŽDALA, Karel. Profil nového prezidenta: O třech tvářích a bradách Miloše Z. [online]. aktualne.cz, 26. ledna 2013. Dostupné na <<https://zpravy.aktualne.cz/denik-insider/profil-noveho-prezidenta-o-trech-tvarich-a-bradach-milose-z/r~i:insider:article:16709/>>.

prezentováno jako srovnatelné nebo ještě horší. Nebýt novinářů Slonkové a Kubíka, nemuselo k odhalení viníka nikdy dojít. Především mohlo dojít k nespravedlivému zdiskreditování Petry Buzkové. Materiál Olovo je sice afektovaný a těžko lze předpokládat, že by mu většinová veřejnost uvěřila, ale i samotný úmysl a sepsání takového spisu je velmi neetickým jednáním, ať už v politice či v jakékoli jiné sféře.

Přímé angažmá vládních představitelů v této kauze je opět vysoké. Hlavními postavami Aféry byly Petra Buzková, premiér Zeman a jeho tým poradců v čele s Miroslavem Šloufem a poradce Vratislav Šíma, který hanopis sepsal. Mechanismem podvodu byla falešná pomluva s účelem diskreditovat vysoce postavenou političku. Co se týče mezery v zákoně, pokud by byl plán s materiálem Olovo proveden, byla by skutková podstata trestného činu naplněna. K tomu ale nedošlo a státní zástupce toto jednání, které nebylo dokonáno, zhodnotil jako nedostatečně společensky škodlivé. Škoda se tentokrát nedá vyčíslit v penězích, ale spíše ve společenských dopadech, jako je snížení úrovně slušnosti ve vysokých politických kruzích a další ztráta důvěry občanů v politiku a slušné chování.

4. Analýza úspěšnosti řešení korupčních kauz

Na základě předchozích kapitol je nyní možné udělat si představu o jednotlivých kauzách, kterým se věnuje tato práce. Všechny poznatky byly zaneseny do tabulky (viz. tabulka 1) na konci této kapitoly. V rámci analýzy nyní dojde k postupu po jednotlivých proměnných a k posouzení jejich rolí ve vztahu k závisle proměnné.

Z tabulky (viz. tabulka 1) je patrné, že v každé kauze došlo k vysoké míře přímého angažování vládních představitelů. Akce čisté ruce byla operací, kterou řídila skupina vedená ministrem Baštou, Třinecké železárny byly zprivatizovány za vlády předcházející, obětí Aféry Olovo byla místopředsdkyně vládní strany a viníkem poradce premiéra, a konečně prodej poslední části podílu Mostecké uhelné společnosti proběhl na základě usnesení vlády.

Akce čisté ruce nebude posuzována mechanismem protiprávního jednání, protože šlo o operaci, která měla proti tomuto jednání brojit. Mechanismem protiprávního jednání byl v případě Třineckých železáren úplatek za zvýhodnění ve výběrovém řízení a za prosazení návrhu na poskytnutí půlmiliardové dotace, v případě Mostecké uhelné společnosti šlo pravděpodobně také o úplatek, tentokrát ale poskytnutý za nekonání výběrového řízení a přímý prodej státního podílu. Aféra Olovo byla velmi specifická tím, že nešlo o korupční jednání, ale o falešnou pomluvu s účelem zdiskreditovat vysoce postavenou političku.

Mezera v zákoně je pro tyto případy posuzována především jako nedokonalost zákona, která umožnila zproštění viníků, případně jejich neobžalování. U Akce čisté ruce se dá hovořit o mezeře v zákoně v tom smyslu, že skupina, která měla operaci na starost, nedisponovala žádnou speciální pravomocí, díky které by mohlo být její vyšetřování úspěšnější. U Třineckých železáren se mezera v zákoně vyskytla dodatečně, když poslanci schválili novelu daňového zákona, čímž v podstatě „osvobodili“ Libora Nováka od trestu za daňový únik v rámci darů pro ODS, ale i další do budoucna obviněné za nedanění darů polickým stranám. V aféře Olovo nešlo tolik o mezeru v zákoně, jako o rozhodnutí státního zástupce neobžalovat Vratislava Šímu z důvodu nedostatku společenské škodlivosti pouhé přípravy jednání. O správnosti jeho rozhodnutí by se však dalo polemizovat. V případě Mostecké uhelné společnosti žádná mezera v zákoně nefiguruje.

Nejvyšší finanční ztrátu stát utrpěl prodejem podílu Mostecké uhelné společnosti. Škoda byla vyčíslena na přibližně dvě miliardy korun. Upřednostněním Třineckých železáren ve výběrovém řízení a prosazením půlmiliardové dotace přišel stát o zhruba dvě stě milionů korun. Akce čisté ruce a Aféra Olovo nenapáchaly škody hmotné, ale spíše společenské. Akce čisté ruce ukázala, že vlastně není koho obvinít z korupce, když se z ODS stali smluvní partneři a také motivovala k bezhlavému udávání, které nemělo takřka žádný pozitivní přínos, protože skupina Jaroslava Bašty v podstatě dublovala práci policie, akorát bez pravomocí. Aféra Olovo zase ukázala,

jak neetická a amorální může politika být. Také se projevil charakter premiéra Zemana, který zpočátku prohlásil, že pokud je autorem hanopisu někdo z Úřadu vlády, bude „okamžitě vyhozen“. Premiér své slovo nedodržel.

Konečně, pokud jde o to, jakým způsobem byly kauzy skončeny, k odsouzení došlo pouze v jednom případě, a to v rámci Akce čisté ruce. To však lze svým způsobem považovat za neúspěch, protože ČSSD slibovala dopadení spousty „tunelářů a korupčníků“ a ve výsledku skončil za mřížemi pouze ministr financí Ivo Svoboda a jeho poradkyně Barbora Snopková. Jejich spojitost s prodejem podílu Mostecké uhelné společnosti a nejasnosti s jejich odsouzením jsou dalším důkazem toho, že Akce čisté ruce byla velmi pochybná. V kauze Třineckých železáren nebyl daleko od rozsudku Libor Novák, kterého však „zachránili“ ostatní poslanci novelizací daňového zákona. Z podnikatelů se trestu nedočkal nikdo, pro nedostatek důkazů a výpovědí svědků a účastníků. V aféře Olovo byl viník nalezen, ač ho jeho okolí, konkrétně tým premiérových poradců a možná i premiér samotný, dlouho zapírali. Státní zastupitelství však zhodnotilo jeho jednání jako nedostatečně společensky škodlivé a neobžalovalo ho. V případě Mostecké uhelné společnosti se dodnes vede spor se skupinou podnikatelů, kteří nepřátelsky převzali kontrolu nad společností a později koupili od státu zbývající podíl za velmi výhodnou cenu, schováni za jinou společnost. Soudní spor s Pavlem Muselou byl zastaven pro nesvéprávnost a spor s Robertem Sýkorou se vede dodnes.

Všechny kauzy spojuje především vysoké přímé angažmá vládních představitelů. Ani jedna z analyzovaných kauz se nedá považovat za dostatečně vyřešenou. Ať už šlo o jakýkoli typ podvodu, vždy hrál velkou roli zákon. Buď byl přizpůsoben, aby nedošlo k odsouzení, nebo jeho aplikace byla rozporuplná. Žádná z těchto kauz nedošla s ohledem na spravedlnost k uspokojivému závěru. V tomto období však nebyl nikdo, jehož slovo by mělo dostatečnou váhu, aby se mohl tvrdě veřejně vymezit proti neúspěšným vyšetřováním a skončením soudních procesů, které byly v rámci této práce popsány. Kdyby existovala silnější opozice, která by disponovala možností vyslovit vládě nedůvěru, nebyli by hlavní aktéři těchto kauz tak všemocní a sami by se snažili očistit prostřednictvím řádného vyřešení korupčních kauz. Odpověď na hlavní výzkumnou otázku této práce „proč skončily zásadní kauzy opoziční smlouvy bez potrestání viníků“ je tato: Zásadní kauzy opoziční smlouvy skončily bez potrestání viníků především praktickou neexistencí opozice, která by vytvářela tlak na převzetí odpovědnosti vládnoucích stran za skandály s nimi spojené.

Tabulka 1: Přehled hlavních proměnných korupčních kauz

		Akce čisté ruce	Třinecké železářny	Mostecká uhelná	Aféra Olovo
Nezávisle proměnné	Přímé angažmá vládních představitelů	Vysoké	Vysoké	Vysoké	Vysoké
	Mechanismus podvodu	X	Úplatek za zvýhodnění ve výběrovém řízení a prosazení návrhu o poskytnutí dotace + daňový únik	Úplatek za zvýhodnění ve výběrovém řízení	Falešná pomluva s diskreditačním účelem
	Mezery v zákoně	Ano	Ano	Ne	Ne
	Škoda	Zbytečnost působení	Přes 200 milionů korun	Zhruba dvě miliardy korun	Zvýšení nedůvěry v politiky
Závislá proměnná	Úspěšnost řešení kauzy	Pochybné odsouzení Iva Svobody a Barbory Snopkové.	Libor Novák očištěn novelou zákona. Podnikatelé nepotrestání pro nedostatek důkazů.	Proces s podnikateli stále probíhá, z politiků probíhá proces s Robertem Sýkorou.	Viník nalezen. Státní zástupce neobžaloval.

Zdroj: Autor, vlastní zpracování

Závěr

Tato bakalářská práce analyzovala úspěšnost řešení vybraných korupčních kauz z období opoziční smlouvy, konkrétně Akci čisté ruce, Třinecké železářny, Mosteckou uhelnou a Aféru Olovo. V rámci práce bylo položeno a zodpovězeno několik výzkumných otázek.

Na výzkumnou otázku „jaké okolnosti vedly ke vzniku opoziční smlouvy“, by se dalo odpovědět následovně: Hlavní okolností, která vedla ke vzniku opoziční smlouvy byl výsledek voleb do Poslanecké sněmovny v roce 1998, kdy ODS po vnitrostranických roztržkách a pádu její vlády přišla o jasné první místo a ČSSD získala nejvyšší počet hlasů. Rozložení mandátů nabízelo pouze dvě reálně proveditelné varianty. První variantou byla koalice ČSSD s KDU-ČSL a Uníí svobody, to však neprošlo přes osobní nevraživost mezi Milošem Zemanem a Janem Rumlem a druhou variantou byla koalice ODS s KDU-ČSL a Uníí svobody, která nebyla dost dobře možná, kvůli Sarajevskému atentátu a velmi slabé nabídce od ODS. Koalice s KSČM nepřipadaly tak krátce po revoluci v úvahu, proto se spojení dvou největších stran ukázalo jako jediná varianta, kdy z toho nejen jedna ze dvou největších stran mohla vyjít vítězně, ale dokonce obě zároveň.

Odpověď na výzkumnou otázku „v čem spočívá problematičnost opoziční smlouvy“, je následující: Opoziční smlouva vytváří obrovský prostor pro korupční jednání, zejména nepřímým potlačením mechanismů, které mají sloužit k ochraně veřejného zájmu, praktickou neexistencí opozice, obsazením kontrolních orgánů „spřátelenou stranou“, nemožností vyvolat hlasování o nedůvěře vlády po celou dobu vládnutí a také zamýšleným záměrem prosadit takové změny, aby zbylé strany a prezident ztratili ještě více politického vlivu, ač ho měli během tohoto období v podstatě minimum.

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku této práce „proč skončily zásadní kauzy opoziční smlouvy bez potrestání viníků?“ je tato: Zásadní kauzy opoziční smlouvy skončily bez potrestání viníků především praktickou neexistencí opozice, která by vytvářela tlak na převzetí odpovědnosti vládnoucích stran za skandály s nimi spojené.

Opoziční smlouva pro českou politiku znamenala významný milník, protože zbořila mnoho zažitých představ o politice jako takové, o politické odpovědnosti jednotlivých politiků a také o hranicích mravnosti a slušnosti. Český volič poprvé okusil, jaké to je, být zrazen stranou, která si získala jeho důvěru předvolební rétorikou, ke které se po volbách otočila zády. Menší politické strany zase poprvé zažily, jaké to je, když se spojí dvě největší politické strany navzdory svému politickému přesvědčení a dají si za cíl změnit pravidla politické soutěže tak, aby menší politické strany vyřadily jednou pro vždy. Ač se může jevit toto období jako jasně negativní ba až odstrašující, pro českou společnost pravděpodobně nejsou korupční kauzy, skandály ale ani křivá slova politiků, důvodem k jejich zavržení. Jak jinak si vysvětlit, že dva hlavní aktéři tohoto období se později

vystřídali v prezidentském úřadu a jejich mandát trval maximální možnou dobu? Zkoumání vlivu období opoziční smlouvy na budoucnost české politiky, případně na změnu v jejím vnímání samotnými voliči a občany České republiky je zajisté dalším možným předmětem výzkumu.

Seznam použité literatury

BALÍK, Stanislav. Občanská demokratická strana a česká politika: ODS v českém politickém systému v letech 1991-2006. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2006.

FRIČ, Pavol. Korupce na český způsob. Praha: G plus G, 1999.

KLAUS, Václav a Petr ŽANTOVSKÝ. Od opoziční smlouvy k tolerančnímu patentu. Praha: Votobia, 2000.

KOPEČEK, Lubomír. Deformace demokracie? Opoziční smlouva a česká politika v letech 1998–2002. Brno: Barrister & Principal, 2015.

TABERY, Erik. Vládeme, nerušit: opoziční smlouva a její dědictví. Praha: Paseka, 2006.

VLČEK, Tomáš a Filip ČERNOCH. Energetický sektor České republiky. Brno: Masarykova univerzita, 2012.

SLONKOVÁ, Sabina a KUBÍK, Jiří. Tíha olova: a co jsme do novin nepsali. Praha: Pragma, 2001.

ZEMAN, Miloš. Jak jsem se mýlil v politice. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005.

Použité právní předpisy

aktuální znění: předpis č. 3/2004 Sb. m. s., občanskoprávní úmluva o korupci, ve znění pozdějších předpisů

aktuální znění: předpis č. 105/2013 Sb. m. s., úmluva OSN proti korupci, ve znění pozdějších předpisů

aktuální znění: Ústavní zákon č. 69/1998 Sb., o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů

aktuální znění: zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

historická verze: zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, v původním znění

Publicistické zdroje

ČT24. Kauza MUS: Co je ve Švýcarsku promlčeno, řeší česká policie [online]. ct24.ceskatelevize.cz, 30. července. Dostupné na <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1083881-kauza-mus-co-je-ve-svycarsku-promlceno-resi-ceska-policie>>.

ČT24. Žalobce posílá k soudu šest lidí kvůli privatizaci Mostecké uhelné [online]. ČT24.cz, 2. května 2017. Dostupné na <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2106032-ct-zalobce-posila-k-soudu-sest-lidi-kvuli-privatizaci-mostecke-uhelne>>.

ČTK. Akce Čisté ruce nedosáhla očekávaných výsledků [online]. idnes.cz, 13. ledna 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/akce-ciste-ruce-nedosahla-ocekavanych-vysledku.A000113_173504_domaci_>.

ČTK, KMENTA, Jaroslav, SLONKOVÁ, Sabina, KUBÍK, Jiří. Před soudem promluví korunní svědek Zieleniec [online]. iDnes.cz, 25. dubna 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/pred-soudem-promluvi-korunni-svedek-zieleniec.A000425074858domaci_jpl>.

ČTK. Policisté navrhli obžalovat šest mužů v kauze Mostecké uhelné [online]. novinky.cz, 14. října 2016. Dostupné na <<https://www.novinky.cz/krimi/clanek/policiste-navrhli-obzalovat-sest-muzu-v-kauze-mostecke-uhelne-40011562>>.

ČTK. Premiér: Bašta s akcí Čisté ruce uspěl [online]. ihned.cz, 15. března 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/premier-basta-s-akci-ciste-ruce-uspel.A000315193354domaci_mhk>.

DOLANSKÝ, Lukáš: Akce Čisté ruce končí a nekončí [online]. iDnes.cz, 31. května 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/akce-ciste-ruce-konci-a-nekonci.A000531180502domaci_jkl>

FRÝDMANOVÁ, Marie a ZAMRAZILOVÁ, Eva. Vládní ozdravné "balíčky" po roce působení [online]. Hospodářské noviny, 16. dubna 1998. Dostupné na <<https://archiv.ihned.cz/c1-950264-vladni-ozdravne-balicky-po-roce-pusobeni>>.

HRABICA, Pavel. Miloš Zeman objížděl republiku už v 90. letech. V legendárním Zemáku [online]. Český rozhlas, 19. dubna 2016. Dostupné na <<https://radiozurnal.rozhlas.cz/milos-zeman-objizdel-republiku-uz-v-90-letech-v-legendarnim-zemaku-6233604>>.

HVÍŽDALA, Karel. Profil nového prezidenta: O třech tvářích a bradách Miloše Z. [online]. aktualne.cz, 26. ledna 2013. Dostupné na <<https://zpravy.aktualne.cz/denik-insider/profil-noveho-prezidenta-o-trech-tvarich-a-bradach-milose-z/r~i:insider:article:16709/>>.

CHARVÁT, Milan. Antonín Koláček – klíčová postava kauzy MUS [online]. MontyRich.cz, 18. října 2013. Dostupné na: <<http://montyrich.cz/novinky/byznys/1530-antonin-kolacekklicova-postava-kauly-mus>>.

IDNES.CZ, ČTK, MF DNES, NAVARA, Luděk. Libor Novák je možná volný nezákonně [online]. iDnes.cz, 2. dubna 2001. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/libor-novak-je-mozna-volny-nezakonne.A010402_123705_domaci_mhk>.

JANOUSH, Václav. Operace Olovo: Buzkovou chtěli poradci Zemana zdiskreditovat i skrz dceru [online]. iDnes.cz, 19. srpna 2019. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/petra-buzkova-milos-zeman-30-let-svobody-kauzy-a-afery-operace-olovo.A190812_113414_domaci_karb>.

KOPECKÝ, Josef. Gross přerušil členství v ČSSD kvůli kauze kolem mosteckých dolů [online]. iDnes.cz, 6. ledna 2011. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/gross-prerusil-clenstvi-v-cssd-kvuli-kauze-kolem-mosteckych-dolu.A110106_160046_domaci_kop>.

KUBÁTOVÁ, Zuzana. Soud odhalující miliardový podvod začal. O co se hraje? [online]. 13. května 2013. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/soud-odhalujici-miliardovy-podvod-zacal-o-co-se-hraje/r~i:article:779408/>>.

LÉKO, István. Jak Tošovského vláda selhala. Svědectví o kritickém dni v historii Mostecké uhelné společnosti. [online]. 9. prosince. 2011. Dostupné z: <https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/jak-tosovskeho-vlada-selhala-svedectvi-o-kritickem-dni-v-historii-mostecke-uhelne-spolecnosti.A111130_054143_pozice_46467>.

MF DNES, ČTK, KOLOMAZNÍKOVÁ, Jana, SLONKOVÁ, Sabina. Kauza Novák skončila [online]. iDnes.cz, 25. května 2001. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kauza-novak-skoncila.A001128_100605_domaci_mhk>.

MIKO, Martin. Nejzbytečnější protikorupční zásah v historii Česka: Akce Čisté ruce s sebou nepřinesla žádné výsledky, jen ostudu pro ČSSD [online]. g.cz, 21. listopadu 2019. Dostupné na <<https://g.cz/nejzbytecnejsi-protikorupcni-zasah-v-historii-ceska-akce-ciste-ruce-s-sebou-nepripinesla-zadne-vysledky-jen-ostudu-pro-cssd/#>>.

MRÁZEK, Josef. Konec nadějí a začátek osudného úpadku státu přinesla v říjnu 1990 zrada, kterou bylo zahubeno Občanské fórum [online]. Britské listy.cz, 17. dubna 2014. Dostupné na <<https://www.blisty.cz/art/72915-konec-nadeji-a-zacatek-osudneho-upadku-statu-prinesla-v-rijnu-1990-zrada-kerou-bylo-zahubeno-obcanske-forum.html>>.

OTTO, Pavel a HRBÁČEK, Jan. Žalobce: Akce "čisté ruce" kýžený efekt nepřinesla [online]. ihned.cz, 5. září 2003. Dostupné na <<https://archiv.ihned.cz/c1-13322470-zalobce-akce-ciste-ruce-kyzeny-efekt-nepripinesla>>.

SEZEMSKÝ, Jiří. Co zamlčela MF DNES k akci Čisté ruce, kdy pro Zemana platila presumpce viny. A dnes u Babiše neplatí [online]. 6. srpna 2019. Dostupné na <<https://www.forum24.cz/co-zamlcela-mf-dnes-k-akci-ciste-ruce-kdy-pro-zemana-platila-presumpce-viny-a-dnes-u-babise-neplati/>>.

SLONKOVÁ, Sabina a KUBÍK, Jiří. Financování stran může zahalit mlha [online]. iDnes.cz, 20. dubna 2001. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/financovani-stran-muze-zahalit-mlha.A010420_224221_domaci_was>.

SLONKOVÁ, Sabina a KUBÍK, Jiří. Rösch: Novák o všem věděl [online]. iDnes.cz, 22. dubna 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/rosch-novak-o-vsem-vedel.A000421233254domaci_ond>.

SLONKOVÁ, Sabina, KUBÍK, Jiří. Zajímá mě jen autor Olova, říká Buzková [online]. iDnes.cz, 8. září 2000. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zajima-me-jen-autor-olova-rika-buzkova.A000907231837domaci_bac>.

STRAŠÍLKOVÁ, Lucie. Tzv. „sarajevský atentát“ odstartoval zatím největší politickou krizi v ČR [online]. ceskatelevize.cz, 28. listopadu 2009. Dostupné na <<https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1432352-tzv-sarajevsky-atentat-odstartoval-zatim-nejvetsi-politickou-krizi-v-cr>>.

STRNAD, František. Učebnicový příklad divoké privatizace Mostecká uhelná je stále u soudu [online]. iDnes.cz, 7. září 2019. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mostecka-uhelna-kauza-soud-privatizace.A190902_499175_domaci_zaz>.

SYROVÁTKA, Tomáš. Tragický příběh bratří Muselových: zbraně, peníze a vlivní lidé [online]. iDnes.cz, 11. listopadu 2011. Dostupné na <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/pribeh-zbrojare-karla-musela-a-jeho-bratra-pavla.A111111_1683236_domaci_kot>.

ŠTRÁFELDOVÁ, Milena. Akce čisté ruce [online]. radio.cz, 22. ledna 2001. Dostupné na <<https://www.radio.cz/cz/rubrika/udalosti/akce-ciste-ruce>>.

TOMEK, Miroslav. Miloš Zeman chtěl zatočit s provinilci. Na Čisté ruce se ale brzy zapomnělo [online]. radiozurnal.rozhlas.cz, 12. května 2016. Dostupné na <<https://radiozurnal.rozhlas.cz/milos-zeman-chtel-zatocit-s-provinilci-na-ciste-ruce-se-ale-brzy-zapomnelo-6233648>>.

VEJVODOVÁ, Alžběta. Kdo zachránil českou měnu [online]. Česká televize, 7. února 2013. Dostupné na <<https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1119932-kdo-zachranil-ceskou-menu>>.

Použité prameny

AMBROZEK, Libor. Pošpiněné čisté ruce [online]. kdu.cz, 31. prosince 1999. Dostupné na <<https://www.kdu.cz/aktualne/archiv/2000/pospinene-ciste-ruce>>.

Co je to korupce [online]. Dostupné na <<https://www.transparency.cz/korupce/>>.

KURKA, Bohumil. Severočeský hnědouhelný revír – historie, současnost, perspektivy. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Dostupné na: <http://is.muni.cz/th/321177/esf_m/>.

KOUDELKA, Zdeněk. Opoziční smlouva-nový prvek politického systému. Politologická revue, 1998 roč. 5, č. 4, s. 464.

nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2001, sp. zn. Pl.ÚS 53/2000

Smlouva o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice uzavřené mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Občanskou demokratickou stranou [online]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/assets/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/milos-zeman/Opozicni-smlouva.pdf>>.

Usnesení vlády České republiky č. 819 ze dne 28. července 1999. Dostupné z: <https://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/05F226ADADB244CCC12571B6006C8FDF>.

Výsledky voleb do České národní rady konané ve dnech 8.-9.6.1990 [online]. Dostupné na <<https://www.volby.cz/pls/cnr1990/u4>>.

Výsledky voleb do České národní rady konané ve dnech 5.-6.6.1992 [online]. Dostupné na <<https://www.volby.cz/pls/cnr1992/u4>>.

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31.5.-1.6.1996 [online]. Dostupné na <<https://www.volby.cz/pls/ps1996/u4>>.

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 19.-20.6.1998 [online]. Dostupné na <<https://www.volby.cz/pls/ps1998/u4>>.